

Bevilgninger til samiske formål

Som urfolk og minoritet i fire stater har samene behov for og rett til en særlig status i henhold til internasjonal og nasjonal rett. Norge har et særskilt ansvar for utvikling av samenes språk, kultur og levekår. Grunnlovens § 110a pålegger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning skal kunne styrke og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Kommunal- og regionaldepartementet har samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Prinsippet om departementenes sektoransvar gjelder på alle fagområder, og departementene har ansvar for å følge opp samepolitikken innenfor sine sektorer. Dette gjelder også de ordningene som er overført til Sametinget.

Med denne publikasjonen vil regjeringen gi en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2004. Denne oversikten er også gitt ut i 1999 (rundskriv H-12/98), i 2000 (H-29/99), i 2001 (H-13/00), i 2002 (H-32/01), 2003 (H-11/02), 2004 (H-22/03) og i 2005 (H-22/04). Årets hefte omfatter bevilgninger som ikke har vært omtalt tidligere, slik at tallene i enkelte tilfeller ikke vil være sammenlignbare med fjorårets publikasjon.

Sametinget.....	2
Utenriksdepartementet	3
Utdannings- og forskningsdepartementet.....	4
Justis- og politidepartementet.....	8
Kultur- og kirke departementet	9
Kommunal- og regionaldepartementet.....	11
Helse- og omsorgsdepartementet	17
Barne- og familiedepartementet	18
Landbruks- og matdepartementet.....	20
Miljøverndepartementet	24

Oversikt over bevilgninger til samiske formål (1000 kr):

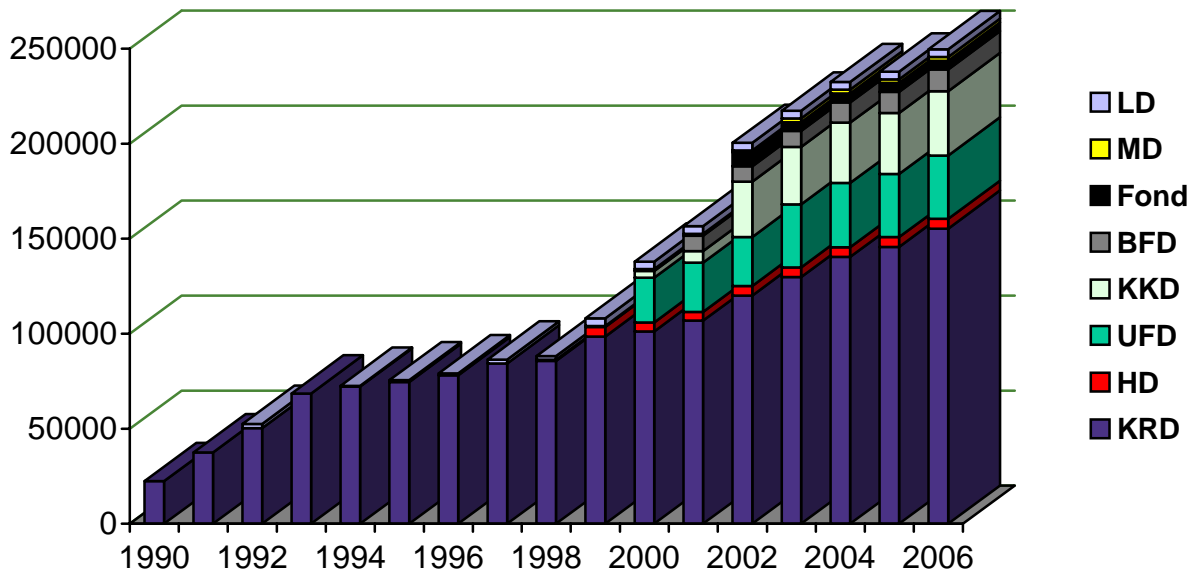
	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endring 2005-2006
Utenriksdepartementet	2 100	2 150	2 150	0,0
Utdannings- og forskningsdepartementet	189 089	187 847	197 814	5,3
Justisdepartementet	6 280	6 000	¹⁾	
Kultur- og kirke departementet	44 799	55 782	48 877	-12,4
Kommunal- og regionaldepartementet	146 921	152 330	169 530	11,3
Helsedepartementet	23 700	29 000	34 000	17,2
Barne- og familiedepartementet	10 761	11 080	11 435	3,2
Landbruksdepartementet	144 278	147 497	144 104	-2,3
Moderniseringsdepartementet (Statsbygg)			10 000 ²⁾	100
Miljøverndepartementet	2 000	2 000	2 000	0,0
Samlet bevilgning	569 883	593 686	619 910	4,4
Samefolkets fond	4 651	4 650	4 650	0,0
Sum	574 534	598 336	624 560	4,4

1) Samlet bevilgning til samiske formål er ikke fastsatt. Samerettsutvalgets ramme vil bli fastsatt primo januar 2005.

2) Startbevilgning til nytt vitenskapsbygg i Kautokeino (kap. 2445, post 31), jf. omtale under Utdannings- og forskningsdepartementet.

Sametinget

Sametinget vil ifølge budsjettforslaget forvalte omlag 250 mill. kr til samiske formål i 2006. Dette er en økning på ca. 12 mill. kr fra 2005 (5 pst). Sametingets første hele driftsår var 1990, og da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kr. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnlovens § 110a. Som folkevalgt organ har Sametinget stor frihet. Det er ikke en etat eller et underliggende organ i forhold til regjeringen, og den enkelte statsråd er derfor ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller for de politiske vedtakene Sametinget gjør på de ulike områdene. Kommunal- og regionalministeren har likevel et overordnet konstitusjonelt ansvar når det gjelder bevilgningen gitt over kap. 540 Sametinget. Når det gjelder bevilgninger til Sametinget over øvrige departementers budsjett, er det vedkommende fagstatsråd som har det konstitusjonelle ansvaret og oppfølgingsansvaret for om bevilgede midler benyttes i tråd med Stortingets forutsetninger.

Sametinget fikk i 1999 unntak fra bevilgningsreglementets § 4 om bruttobudsjettering og får hele sin bevilgning fra Kommunal- og regionaldepartementet på én 50-post. Tilsvarende overføres bevilgningene fra Barne- og familiedepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Miljøverndepartementet over 50-poster. Sametinget gis på denne måten et særlig selvstendig ansvar og frihet med hensyn til ressursdisponeringen. Sametinget fordeler bevilgningen i sitt plenumsmøte i november, med forbehold om Stortingets budsjettvedtak. Med de føringer som er lagt i Stortingets budsjettvedtak, fordeler Sametinget bevilgningen etter egne prioriteringer.

Sametinget er tillagt forvaltningsansvar for visse administrative forhold, slik som valg til Sameting, fordeling av økonomiske tilskudd, fastsetting av nærmere bestemte deler av læreplaner for skolen, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven og tilhørende forskrifter og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrer og råd.

Sametinget informerer om egen virksomhet på nettsiden www.samediggi.no.

Utenriksdepartementet

Kap.	post	Tiltak
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
163	71	Humanitært bistand og menneskerettigheter
197	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og arktisk samarbeid

I tillegg er det bevilget midler til samiske formål over følgende kapitel:

Kap.	Post	Tiltak
197	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak

Kap. 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Over kap. 116, post 70 *Tilskudd til internasjonale organisasjoner* gis det blant annet støtte til ”Urfolksdeltagelse Arktisk råd, Barentsrådet m.v.”. Formålet med bevilgningen er å gi tilskudd til urfolksrepresentanters deltagelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene der deres interesser er særlig berørt, samt å styrke deres forutsetninger for å delta i denne type samarbeid. Bevilgningen er i første rekke benyttet til tilskudd til Samerådets, Sametingspresidentens og den russiske urfolksorganisasjonen RAIPONs deltagelse på møter i Arktisk råd m.v. Samarbeidet i Arktisk råd omfatter alle de åtte arktiske statene: Canada, Danmark (Grønland og Færøyene), Finland, Island, Norge, Sverige, Russland og USA. Det legges fra norsk side stor vekt på betydningen av de arktiske urfolkernes aktive deltagelse i Rådet, der seks urfolksorganisasjoner, deriblant Samerådet, har status som permanente deltagere. Bevilgningen benyttes i første rekke til tilskudd til samer og russiske urfolk. Bevilgningen har i perioden 2001-2004 vært på kr 400 000 per år. I 2005 ble det satt av kr 600 000 for å sikre urfolksdeltagelse også i Barentsrådet, som omfatter de fem nordiske land, Russland og Europakommisjonen. En arbeidsgruppe for urfolk rapporterer til Barentsrådet, og urfolkernes representanter deltar i Barentsrådets møter. Det foreslås å opprettholde nivået på bevilgningen for 2006.

Kap. 163, post 71 Humanitær bistand og menneskerettigheter

Kompetansesenteret for urfolks rettigheter i Kautokeino, som er opprettet på grunnlag av forslag i St.meld. nr. 21 (1999-2000) Handlingsplan for menneskerettigheter, finansieres av Utenriksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Utenriksdepartementets bidrag finansieres over kap. 163 post 71 *Humanitær bistand og menneskerettigheter*. Støtten fra Utenriksdepartementet var på 1,2 mill. kroner i 2004 og 2005. Det forventes at støtten til kompetansesenteret i 2006 vil bli videreført på samme nivå som tidligere.

Utenriksdepartementet har på bakgrunn av søknad støttet Sametingets internasjonale virksomhet. Støtten i 2003 var på kr 200 000, i 2004 på kr 500 000 og i 2005 på kr 350 000. Utenriksdepartementet vil som tidligere vurdere søknad fra Sametinget om støtte til deres internasjonale urfolks arbeid. Også disse midlene tildeles over kap. 163 post 71.

Kap. 197, post 70 Tilskudd til atomsikkerhetstiltak og prosjektsamarbeidet med Russland/SUS

Over kap. 197, post 70 Tilskudd til atomsikkerhetstiltak og prosjektsamarbeidet med Russland/SUS gis det blant annet støtte til urfolksprosjekter som bidrar til demokrati- og næringsutvikling i Nordvest-Russland. I 2005 ble det gitt om lag 1 mill. kroner i tilskudd til slike prosjekter, herunder kr 400 000 til Kola sameradio, samt 1 mill. kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett til urfolksprosjekter som forvaltes av Barentssekretariatet i Kirkenes.

Utdannings- og forskningsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
206	50	Samisk utdanningsadministrasjon, Tilskudd til Sametinget	27 569	28 569	29 453
222	01 og 45	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter og utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	25 921	80 538 ¹⁾	82 623
224	68	Fellestiltak i grunnsopplæringen, Det samiske utdanningsområdet, <i>kan overføres</i>	38 829	2)	
225	63	Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, Tilskudd til samisk grunnsopplæring	3)	40 301	46 705
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan benyttes under post 70</i>	2 300	3 500	4 000
232	01 og 45	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå, Driftsutgifter og Større utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	56 123	4)	
248	21	Særskilte IKT-tiltak i utdanningen, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan benyttes under post 70</i>	4 000	1 200	5)
274	50	Statlige høyskoler, Statstilskudd	34 347	33 739	6)
275	50	Høyskoler, Basisfinansiering statlige høyskoler			29 304
	51	Resultatbasert finansiering statlige høyskoler			2 947
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler			2 782
Sum			189 089	187 847	197 814

¹ Økningen skyldes overføring av bevilgningen fra kap. 232 postene 01 og 45 fra 1. januar 2005.

² Bevilgningen er overført til kap. 225 post 63 fra 1. januar 2005.

³ Bevilgningen er overført fra kap. 224 post 68 fra 1. januar 2005.

⁴ Bevilgningen er overført til kap. 222 postene 01 og 45 fra 1. januar 2005.

⁵ Bevilgningen overføres til kap. 226 post 21 fra 1. januar 2006.

⁶ Kontoplanen for bevilgninger til universiteter og høyskoler legges om fra 1. januar 2006. I den forbindelse blir bevilgningen på kap. 274 post 50 overført til kap. 275 postene 50, 51 og 52.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitler og poster:

Kap.	post	Tiltak
271	50	Universitetet i Tromsø, Statstilskudd
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

Regnskaps- og bevilgningstillene gjelder kun den delen av bevilgningen på kapitlene og postene som går til samiske formål.

Kap. 206 Samisk utdanningsadministrasjon, post 50 Tilskudd til Sametinget

Kapitlet finansierer utgifter til Sametingets opplæringsavdeling, til produksjon og utvikling av læremidler for samiske elever, til læreplanar på samisk og til å gi råd og veiledning til lærere som gir opplæring til samiske elever i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Bevilgningen til Sametinget foreslås videreført på samme nivå som i 2005.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, post 01 Driftsutgifter

Grunnskoler for samiske elever

Bevilgningen på posten skal blant annet dekke drift av skole og internat ved Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal og undervisnings- og internattjenester ved sameskolene i Snåsa og Målselv kommuner. Bevilgningen skal også gå til å dekke utgifter til ventelønn for tidligere ansatte ved nedlagte statsinternat i Finnmark. Bevilgningen muliggjør at samiske elever kan få opplæringsforhold som er med og styrker samisk språk og identitet. Rapporten fra prosjektet «Sørsamisk opplæring ved heimeskolen» indikerer at fjernundervisning vil bli et viktig hjelpemiddel i arbeidet med å styrke samisk språk og identitet. Det vil bli utviklet faste opplegg for fjernundervisning for samiske elever. Videre drift av Sameskolen Midt-Norge,

Hattfjelldal, og forholdene ved sameskolene i Snåsa og Målselv blir vurdert i sammenheng med dette.

Statens samiske videregående skoler

Med virkning fra 1. januar 2005 ble bevilgningen på kap. 232 post 01 overført til kap. 222 post 01, som dermed også omfatter midler til drift av Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. I tillegg til å gi videregående opplæring for samisk ungdom skal skolene videreutvikle tilbudet om fjernundervisning i samisk språk og kultur og kurs- og utviklingsarbeid rettet mot regional næringsutvikling og samisk kultur. I samråd med utdanningsavdelingene til Sametinget og Fylkesmannen i Finnmark skal skolene også delta i arbeidet med å styrke voksenopplæringstilbudet for den samiske befolkningen.

For 2006 foreslås det å videreføre bevilgningen til samiske grunn- og videregående skoler på samme nivå som i 2005.

Kap. 225 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, kan overføres

Målet med tilskuddsordningen er å medvirke til finansiering slik at det blir gitt opplæring i og på samisk, i samsvar med de rettighetene som går fram av § 6-2 og § 6-3 i opplæringslova. Tilskuddet går også til å styrke læreres kompetanse i samisk språk og kultur.

I skoleåret 2004–05 fikk om lag 3 000 elever i grunnskolen opplæring i samisk. Dette er en økning på bortimot 7 pst. fra skoleåret 2003–04. Antall studiehjemler har vært på om lag samme nivå i de siste årene. Våren 2005 fikk 310 elever/læringer opplæring i samisk i videregående opplæring, mot 279 våren 2004. 297 fikk opplæringen i fylkeskommunale skoler og 13 i frittstående skoler.

Som følge av økt elevtall foreslås bevilgningen for 2006 styrket med 5 mill. kroner i forhold til 2005.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70 og kap. 248 Særskilte IKT-tiltak i utdanningen, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Utdannings- og forskningsdepartementet har gitt støtte til Sametinget for å stimulere bruken av IKT i samisk utdanning, særlig med fokus på utvikling av et samisk skolenett og digitale læremiddel på samisk. Det er utviklet samiskspråklige diagnostiske leseprøver for grunnskolen, og disse er tilgjengelig for skoler med samiske elever. Det er videre gitt støtte til opplegg for fjernundervisning i det sørsamiske området, og til pedagogiske utviklingsprosjekter i regi av Sametinget. I samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet er det gitt støtte til utvikling av et elektronisk ordretteprogram for samisk språk. Fra 2005 gis det egen støtte til samisk læreplanarbeid. For 2006 foreslås det bevilget totalt om lag 4 mill. kroner til samiske formål. Dette innebærer blant annet at opplegget for fjernundervisning i det sørsamiske området, utvikling av elektronisk ordretteprogram og læreplanarbeidet videreføres.

Kap. 271 Universiteter, post 50 Basisfinansiering statlige universitet

Det blir bevilget midler til samiske formål gjennom Universitet i Tromsø, som fra 2002 er tildelt midler til to stipendiatstillinger øremerket for samisk forskning.

Kap. 275 Høgskoler, post 50 Basisfinansiering statlige høyskoler

Regjeringen har gjennomgått samisk høyere utdanning og forskning ved Samisk høgskole og andre institusjoner som et ledd i Kvalitetsreformen, jf. Innst. S. nr. 12 (2002–2003) og St.meld. nr. 34 (2001–2002) *Kvalitetsreformen Om høyere samisk utdanning og forskning*. Regjeringen ser det som viktig å øke kunnskapsgrunnlaget om samiske samfunnsforhold,

samt samisk språk og kultur. I den sammenheng er det Regjeringens målsetting å blant annet styrke samisk høyere utdanning og forskning generelt, samt øke rekrutteringen av samisk-språklige studenter. Et av tiltakene som nevnes i St. meld. nr. 34 (2001–2002) er styrking av sørsamisk språk og kultur og lulesamisk. Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Bodø er fra 2005 tildelt midler til styrking og videreutvikling av henholdsvis sørsamisk og lulesamisk.

Samisk høgskole har utarbeidet en langsiktig plan for oppgradering av institusjonen til vitenskapelig høyskole på bakgrunn av Stortingets behandling av St.meld. nr. 34 (2001–2002), jf. Innst. S. nr. 12 (2002–2003). For å bli vitenskapelig høyskole må Samisk høgskole først akkrediteres av NOKUT etter at høgskolen kan dokumentere at den oppfyller de krav som stilles i § 7.4 i Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter Lov om universiteter og høyskoler.

Nordisk ministerråd har vedtatt at alle nordiske institutt skal overdras til vertsnaasjonene, og i perioden 2005–07 trapper Nordisk ministerråd ned finansieringen av Nordisk Samisk Institutt. Det er lagt til grunn en økning i den norske finansieringen av instituttet over Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett. Den faglige virksomheten ved Nordisk Samisk institutt er organisert som en egen enhet ved Samisk høgskole fra 2005.

Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino

I samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet og Kultur- og kirke departementet arbeider Utdannings- og forskningsdepartementet for å oppføre et nytt samisk vitenskapsbygg i Kautokeino. Formålet med nybygget er blant annet å samle samiskspråklige oppgaver og samisk vitenskapelig virksomhet i et større miljø. Statsbygg har fått i oppdrag å legge til rette for nybygget. Forprosjekt foreligger og det er behov for startbevilgning for å kunne gå videre med prosjektet. Brukerne av nybygget vil være Samisk høgskole, Studentsamskipnaden i indre Finnmark, Samisk spesialpedagogisk støtte, Nordisk Samisk Institutt, Sametingets språk- og opplæringsavdeling, Kompetansesenter for urfolksrettigheter, Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter og Samisk arkiv. Regjeringen foreslår i 2006 en startbevilgning på 10 mill. kr til nytt vitenskapsbygg i Kautokeino.

Kap. 285 Norges forskningsråd, post 52 Forskningsformål

Samisk forskning får støtte over kap. 285 post 52. Støtten går i første rekke gjennom «Program for samisk forskning» (2001–05). Programmet blir i hovedsak finansiert med midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet med delfinansiering fra Kommunal- og regionaldepartementet. Om lag 6,7 mill. kroner av bevilgningen på posten i 2005 går til programmet. Midlene til programmet vil ventelig ligge på samme nivå i 2006, fordi det sent i programperioden satte i gang en del flerårige rekrutteringsprosjekter som det ikke var budsjettmessig rom for i starten av programperioden.

Programmet har omfattet humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning og har hatt som målsetting å bidra til kompetanseoppbygging, rekruttering og å stimulere til tverrfaglig og flerinstitusjonelt samarbeid. Spesiell oppmerksomhet er også rettet mot utvikling av samisk som vitenskapsspråk. I 2005 ble i alt 26 prosjekter finansiert gjennom programmet, herav seks mindre bevilgninger til formidling, i henhold til programmets økte satsing på formidling mot slutten av programperioden.

Programmet satser på rekruttering av kvinner til samisk forskning. I 2005 blir det finansiert studentstipend til tre kvinner, doktorgradsstipend til åtte kvinner og to menn og postdoktorstipend til én kvinne.

Forskningsrådet arbeider nå med en videreføring av sin satsing på samisk forskning. I videreføringen av ”Program for samisk forskning” vil Forskningsrådet vurdere målsetningen for programmet og innsatsen i dialog med samepolitiske og samiskfaglige miljø.

Bevilgningen på denne posten har også gått til samiske prosjekter innenfor andre av Forskningsrådets satsinger, blant annet til et prosjekt under KUNSTI-programmet, Forskningsrådets program for språkteknologi. Programmet finansieres med midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet over kap. 285 post 52 og Fondet for forskning og nyskaping over kap. 286 post 50. Fondet finansierer også et urfolksprosjekt med vekt på det samiske under satsingen på globalisering.

Justis- og politidepartementet

Kap.	post	Tiltak
400	01	Samerettsutvalget
440	01	Midler til politidistrikter med kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
447	72	Tilskudd til Rettshjelpkontoret Indre Finnmark

Kap. 400 Justisdepartementet, post 01 Driftsutgifter

I 2005 har Justisdepartementet bevilget 4,4 mill. kr til Samerettsutvalget på kap. 400, post 01, hvorav 1,6 mill. kr er øremerket et forskningsprosjekt om samiske sedvaner og rettsoppfatninger utenfor Finnmark fylke som vil bli sluttført i 2006, som et ledd i utvalgets arbeid. Utvalgets ramme for 2006 vil bli fastsatt primo januar 2006.

Kap. 440 Politidirektoratet – Politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

På kap. 440, post 01 har det i flere år vært stilt midler til disposisjon for politidistrikter med tospråklig befolkning (samisk/norsk). Midlene administreres fra 2006 av politimesteren i Vestfinnmark politidistrikt i henhold til egen instruks.

Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om det samiske språk i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har merarbeid som følge av tospråkighet, kan derfor søke om tilskudd fra de avsatte midlene.

Behovet for midler varierer fra år til år avhengig av om det er behov for opplæring/kurs hos tjenestemenn eller administrativt personell. I 2005 er det avsatt 400 000 kr. Tilsvarende beløp vil bli satt av i 2006.

Kap. 470 Fri rettshjelp, post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Rettshjelpskontoret Indre Finnmark ble opprettet i 1997, og det understrekes i prosjektbeskrivelsen at ”store deler av befolkningen her er samer som er en minoritetsgruppe med særlige problemer, både språklig og geografisk. Behovet for rettshjelp må i denne gruppen regnes som ekstra stort”. Det er dårligere advokatdekning i området enn på landsbasis. Dette er også noe av bakgrunnen for driften av kontoret.

Justisdepartementets tilskudd for 2005 til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark er ca. 1,2 mill. kr. Det tas sikte på å tildele et tilsvarende beløp (prisjustert) i 2006.

Kontoret hadde 215 saker til behandling i 2004. Det ble gitt muntlig rådgivning ved 146 saker.

Kultur- og kirkedepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
320	53	Samiske kulturformål	31 734	32 113	33 743
320	73	Østsamisk museum	296	9 000	
326	78	Samisk språkteknologi		500	500
335	75	Tilskudd til samiske aviser	11 619	12 969	13 384
340	71	Tilskudd til kirkelige formål	1 150	1 200	1 250
Sum			44 799	55 782	48 877

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Tiltak
326	01	Språk, litteratur- og bibliotekformål (Nasjonalbiblioteket)
329	01	Arkivformål
334	72	Knutepunktinstitusjoner
340	01	Kirkelig administrasjon, driftsutgifter
340	71	Tilskudd til kirkelige formål (diakoni, undervisning og kirkemusikk)
340	75	Trosopplæring
341	01	Presteskapet, driftsutgifter

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål

Fra og med statsbudsjettet for 2002 overføres bevilgninger til ulike samiske kulturformål til Sametinget over én post. Posten dekker tilskudd til samisk spesialbibliotek, mobil bibliotek-tjeneste, samisk kunstnerstipend, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, stedsnavn-tjenesten og oppfølging av samisk språklov, samiske museer, samiske musikkfestivaler og Beavvváš Sámi Teáhter.

Som et ledd i arbeidet med museumsreformen, jf. St.meld. nr. 22 (1999-2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving*, er det foreslått en økning på 1 mill. kroner over denne posten til arbeidet med konsolidering av de samiske museene.

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg

Den vedtatte budsjetttrammen for prosjektet Østsamisk museum i Neiden er 30 mill. kr. Tilbudene fra entreprenørene ligger betydelig over de budsjetterte entreprisekostnadene. Dette innebærer at prosjektet ikke kan gjennomføres innenfor budsjetttrammen. Byggingen kunne derfor ikke igangsettes som planlagt høsten 2005. Departementet vil drøfte videreføringen av prosjektet med Sametinget og Statsbygg, og vil komme tilbake til Stortinget med saken.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 01 Samisk bibliografi

Nasjonalbiblioteket har siden 1993 hatt samisk bibliografi som særskilt oppgave. I tillegg til det samiskspråklige materialet tas det også med litteratur på andre språk, innen alle fag og emner som berører samiske forhold. Målet er en felles nordisk bibliografi. Hittil er samisk bibliografi blitt utgitt i trykt form tre ganger, og den er tilgjengelig som elektronisk dokument.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 78 Ymse faste tiltak

For å styrke utviklingen av samisk språkteknologi vil Kultur- og kirkedepartementet bidra med 1,5 mill. kroner over tre år til et prosjekt for utvikling av samisk korrekturprogram i regi av Sametinget. Det foreslås for 2006 en bevilgning på 0,5 mill. kroner til dette formålet.

Kap. 329 Arkivformål, post 01 Driftsutgifter

Samisk arkiv er fra 2005 etter ønske fra Sametinget overført fra Sametinget til Riksarkivaren. Bevilgningen til samisk arkiv videreføres i 2006 på samme nivå som i 2005.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Det er en forutsetning for tilskuddet til Nordnorsk filmsenter AS under kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner at det skal produseres minst én samisk film i året med støtte fra selskapet.

Kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

Tilskudd til samiske aviser bevilges over kap. 335 post 75. De samiske avisene har mottatt statsstøtte siden 1979, fra 1987 over egen budsjettpost. Tilskuddsordningen er regulert i forskrift av 17. mars 1997 om tilskudd til samiske aviser. Pressestøtten er først og fremst begrunnet ut fra pressens betydning for demokrati og ytringsfrihet. I tillegg har de samiske avisene en viktig oppgave i forhold til å opprettholde og videreutvikle det samiske skriftspråket. Fra og med 2005 er derfor forskriften endret slik at den også omfatter tilskudd til innstikk eller lignende på lulesamisk, i aviser som ellers skriver på norsk. Denne ordningen vil også bli utvidet til å omfatte sørsamisk. For 2005 er det bevilget 12,9 mill.kr, en økning på 1,3 mill. kroner i forhold til året før. For 2006 er det foreslått en bevilgning på 13,1 mill.kr.

Kap. 340 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter, post 71 Tilskudd til kirkelige formål og post 75 Trosopplæring

I driftsbevilgningen som tildeles Kirkerådet under kap. 340 post 01 inngår også bevilgningen til Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd ble opprettet av Kirkemøtet, med formål å være et sentralkirkelig organ for samiske kirkelige spørsmål.

Fra post 71 Tilskudd til kirkelige formål har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til Det norske Bibelselskap til ny oversettelse av deler av Bibelen til samiske språk. Det nye testamente ble ferdig oversatt til nord-samisk i 1998. Samtidig startet arbeidet med å oversette Det gamle testamente til nord-samisk. Bevilgningsforslaget for 2006 under denne posten, som er på kr 1 250 000, gjelder i hovedsak dette arbeidet som var forventet å pågå i om lag 10 år. Av økonomiske grunner vil arbeidet kunne bli forskjøvet noe i tid. Fra denne posten blir det også ytt tilskudd til dekning av lønns- og driftsutgifter for kateketer og diakoner som betjener samiske områder.

Av tilskuddet som bevilges over post 75 til trosopplæring i regi av Den norske kirke, er utvikling av opplæringstilbud for den samiske befolkning et prioritert innsatsområde. Flere menigheter i Nord-Norge med samiskspråklig befolkning er valgt ut blant de menigheter som i 2004 og 2005 har fått statstilskudd for å gjennomføre et bredt og systematisk opplæringstilbud. Budsjettforslaget for 2006 representerer en ytterligere økning til trosopplæringen i Den norske kirke.

Kap. 341 Presteskapet, post 01 Driftsutgifter

Som en del av kirkens prestetjeneste, som finansieres over kap. 341 post 01, inngår også kirkelig betjening av den samiske befolkningen. Det er f.eks. samisktalende prester i Nord-Hålogaland bispedømme, og en særlig preste- og diakonstilling for sørsamene i Nidaros bispedømme. I Nord-Hålogaland er det også en stiftskapellan med tjeneste blant spredtboende samer. Kirken har også en tolketjeneste, som omfatter tre tolker i 70 pst. stilling og to tolker i 20 pst. stilling. I 2006 vil også utarbeidelsen av en samisk katekisme som bygger på samisk historie og kultur bli finansiert over kapitlet.

Kommunal- og regionaldepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
540	50	Sametinget	133 400	138 750	155 350
540	54	Avkastning av Samefolkets fond	4 651	4 650	4 650
541	70	Tilskudd til samiske formål	1 100	1 100	¹
541	72	Samisk språk informasjon o.a.	2 595	2 680	5 500
541	73	Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter		750	
542	1	Kompetansesenter for urfolks rettigheter	2 826 ²	2 050	2 040 ³
543	1	Ressursenter for natur- og reindriftstjenester			880 ³
544	1	Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter			760 ³
545	90	Finnmarkseiendommen			5 000
571	64	Skjønnstilskudd	7 000	7 000	
Sum			151 572	156 980	174 180

1) Postene 70 og 72 foreslås slått sammen til én post 72.

2) Regnskapstallet innbefatter bl.a. bevilgningen på 1,2 mill. kr fra Utenriksdepartementet.

3) Forslag til bevilgninger er justert som følge av innføringen av nettoordning for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift for statlige virksomheter. I tillegg fikk Kompetansesenteret for urfolks rettigheter en bevilgning på 1,2 mill. kr fra Utenriksdepartementet.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	post	Tiltak
500	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag
500	50	Forskningsprogrammet under Norges forskningsråd
552	70	Nasjonale tiltak for regional utvikling, Interreg

Overordnede mål i samepolitikken

Grunnloven § 110a og same-loven er grunnlaget for regjeringens målsetting om å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Regjeringens mål kommer for øvrig til uttrykk i følgende målsettinger:

Hovedmål 1 Sikre samene like muligheter til deltakelse og konsultasjoner i saker som særlig berører dem

Arbeidsmål 1.1 Videreutvikle statens samarbeidsformer med Sametinget og det samiske sivile samfunn

Samenes rett til å bli konsultert i saker som berører dem direkte er nedfelt i ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (1989) artikkel 6. Regjeringen og Sametinget er enige om prosedyrer for hvordan konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget skal foregå i saker som kan påvirke samene direkte. Prosedyrene ble undertegnet i mai 2005. Sametingets plenum har gitt sin tilslutning til prosedyrene. Prosedyrene ble formelt fastsatt ved kongelig resolusjon 1. juli 2005. Kommunal- og regionaldepartementet vil i samråd med andre berørte departement utarbeide retningslinjer for hvordan konsultasjonene skal gjennomføres. Det vil videre satses på å informere offentlige forvaltning og det samiske samfunn om konsultasjonsprosedyrene og hvordan de skal følges opp i praksis.

Konsultasjonsprosedyrene forplikter regjeringen, departementer, direktorater og andre underliggende statlige virksomheter til å konsultere Sametinget, så tidlig som mulig når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. Formålet med prosedyrene er å søke å oppnå enighet mellom statlige myndigheter og Sametinget når det overveies å innføre lover og tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. I tilfeller der lovgivningen eller tiltaket får særskilt betydning for en særskilt samisk interesse eller organisasjon, vil det for å oppfylle ILO-konvensjonen kunne være nødvendig å konsultere denne interessen/organisasjonen i tillegg til Sametinget.

Arbeidsmål 1.2 Videreutvikle det nordiske og internasjonale samarbeidet om urfolksspørsmål
Regjeringen har videreført samarbeidet som ble etablert i 2000 mellom de respektive ministrene som er ansvarlige for samiske saker, og sametingspresidentene i Finland, Sverige og Norge, der en regelmessig orienterer, drøfter og behandler samiske spørsmål av felles interesse. Samarbeidet har uformell, men nær tilknytning til Nordisk Ministerråd. Forberedelsene av sakene til møtet og oppfølgingen av dem, skjer i regi av Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål. Dette organet har også representasjon fra sametingene, på administrativt nivå. Sekretariatsansvaret går på omgang mellom de tre landene.

Målsetningen med det nordiske samarbeidet er å styrke og utvikle samisk språk, kultur, næringer og samfunnsliv. Nordisk samordning av samiske læreplaner og læremiddel, IT-løsninger, satsning på informasjon om samer og samiske forhold, samisk forskning, nærings-samarbeid og samisk språk er sentrale områder i det nordiske samarbeidet.

Norge deltar aktivt i forhandlingene om en FN-erklæring om urfolks rettigheter. Sametinget er representert i den norske forhandlingsdelegasjonen. Arbeidet med å få vedtatt en urfolks-erklæring lot seg ikke avslutte innen utgangen av FNs urfolkstiår i 2004. Arbeidsgruppen som forhandler om erklæringen har fått forlenget sitt mandat med ett år, med sikte på ferdigstillelse av forhandlingene og foreleggelse for FNs Menneskerettighetskommisjon i mars 2006.

Arbeidsmål 1.3 Systematisk kunnskapsinnhenting gjennom evaluering og forskning som grunnlag for politikktvikling, mål- og resultatstyring

Det er nødvendig at det kontinuerlig skjer kvalitativt god og kritisk forskning med relevans for samiske samfunnsforhold, og at forskningen får fram et kunnskapsgrunnlag for utvikling av det samiske samfunnet og for utforming av den samepolitikken som myndighetene til en hver tid fører.

Regjeringen ønsker å kartlegge eksisterende kunnskap og forskning om årsaker til negative holdninger til samer og samisk kultur, og om hvordan slike holdninger kan motvirkes. I den grad det er behov for det, ønsker regjeringen å sette i gang videre FoU-virksomhet på området, jf. handlingsplanen mot rasisme og diskriminering som ble lagt fram i juli 2002.

Arbeidsmål 1.4 Helhet og sammenheng i samepolitikken, forankret i menneskerettighetene

Regjeringen legger vekt på at de rettsregler som følger av internasjonale menneskerettighetskonvensjoner som Norge har sluttet seg til og som har særskilt betydning for samene, blir oppfylt. Oppfølgingsansvaret er ut fra sektorprinsippet fordelt mellom de ulike departement med underliggende virksomheter, samt forvaltningen på regionalt og lokalt nivå. Som samordningsdepartement vil Kommunal- og regionaldepartementet kunne bistå i arbeidet med å identifisere områder der oppfølgingen av menneskerettighetsforpliktelsene bør styrkes og foreslå tiltak som bør settes inn.

Samordningsutvalget for samiske spørsmål utgjør et viktig nettverk i arbeidet med samepolitiske spørsmål på administrativt nivå i departementene. Kommunal- og regionaldepartementet har lederansvaret og er sekretariat for utvalget.

Hovedmål 2 Sikre samisk språk, kultur og levemåte

Arbeidsmål 2.1 Synliggjøring og formidling av samisk kultur

Gjennom prosjektet ”samiske veivisere” har regjeringen ønsket å supplere andre informasjonstiltak ved å gi samiske ungdommer i oppgave å informere ikke-samisk ungdom om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Veiviserne besøker blant annet videregående skoler over hele landet. Administrativt er de tilknyttet Samisk høgskole i Kautokeino, som er ansvarlig for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. Tre samiske veivisere ble første gang utnevnt under Riddu Riddu-festivalen 2004. Tre nye veivisere ble utnevnt på den

samiske festivalen Márkomeannu, 30. juli i år. Prosjektet foreslås videreført i 2006. Departementet tar sikte på å gjennomføre en evaluering av prosjektet i 2008.

Kommunal- og regionaldepartementet utgir det elektroniske nyhetsbrevet *Nytt om samepolitikken* 4-6 ganger i året. Målet med nyhetsbrevet er både å spre kunnskap om samiske forhold til allmennheten, og nå ut til den samiske befolkningen med aktuell informasjon. Nyhetsbrevet inneholder aktuelt stoff om arbeidet med samepolitikken.¹

Arbeidsmål 2.2 Legge til rette for samisk forskning

Se omtale under kap. 500, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsprogram/kap. 500, post 50 Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd. Se også omtale under Utdannings- og forskningsdepartementet.

Arbeidsmål 2.3 Sikre at offentlig forvaltning tar hensyn til samiskspråklige brukere og samiske brukeres kulturbakgrunn

Samisk og norsk er likeverdige språk, jf. sameloven kap. 3. Innenfor forvaltningsområdet for samisk språk er samisk og norsk likestilte språk, der samiske språkbrukere har rett til å møte en rekke offentlige tjenester på samisk. Forvaltningsområdet for samisk språk omfatter kommunene Karasjok, Kautokeino, Kåfjord, Nesseby, Porsanger og Tana.

Sektoransvarsprinsippet innebærer at den enkelte fagmyndighet har ansvaret for tjenestetilbudet til alle grupper av befolkningen. Den samiske befolkningen vil som hovedregel omfattes av generelle regler og tiltak. Det vil likevel i noen tilfeller være nødvendig å vurdere om det er behov for endringer eller tilpasninger av tjenestetilbudene for å sikre at den kulturelle dimensjonen ivaretas.

Kommunal- og regionaldepartementet starter i 2005 et prosjekt der målet er å klarlegge og vurdere kommunenes rolle i produksjon av tjenester og service overfor den samiske befolkningen, særlig utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Departementet vil utvikle et informasjonsopplegg om dette rettet mot kommunene. KS og Sametinget er aktuelle samarbeidspartnere i dette arbeidet.

Arbeidsmål 2.4 Stimulere til aktivt bruk av samisk språk i flere sammenhenger

Regjeringen er særlig opptatt av at samisk språk skal være synlig, og at språket skal benyttes i offentlig sammenheng. Det forventes at offentlige virksomheter legger til rette for skriftlig kommunikasjon på samisk.

Regjeringen har som mål at alle offentlige register skal kunne registrere samiske navn, stedsnavn og adresser korrekt, og at utvekslingen av slike data mellom registrene skal fungere. Regjeringen bestemte derfor i juni 2003 at statlige etater skal vurdere egne behov for støtte for samisk språk i sine datasystemer, og legge til rette for samisk språk etter hvert som programvarer/plattformer blir oppgraderte.

Alle departementene har i 2005 laget en plan for oversettelse av lover og forskrifter som de forvalter. For å gjøre forvaltningen mer bevisst om behovet for oversetting, og for å gjøre reglene om bruk av samisk språk bedre kjent, vil departementene omtale pliktene som følger av språkforskriftene i sameloven i tildelingsbrevene til de aktuelle statlige virksomhetene. Statlige virksomheter er også blitt minnet om å oversette relevante forskrifter og kunngjøringer til samisk i tråd med sameloven, og til å gjøre den samiskspråklige informasjonen tilgjengelig.

En rekke av departementene og Statsministerens kontor har nå samiskspråklig informasjon på de samiske sidene på ODIN. I hovedsak vil tekst bli publisert på nordsamisk, men regjeringen vil også bruke lulesamisk og sørsamisk.

¹ <http://odin.dep.no/krd/norsk/tema/same/nytt/bn.html>

Arbeidsmål 2.5 Styrke samiske næringer og sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og sikre naturgrunnlaget for samisk kultur

Det er viktig for regjeringen å legge til rette for at samisk næringsliv skal kunne utvikles. Regjeringa vil sikre samisk næringsliv gjennom den generelle næringspolitikken. Det dreier seg for eksempel om å bedre kapitaltilgangen og forenkle regelverk. Generelle virkemidler, som skatte- og avgiftslette, virker stimulerende også på samisk næringsliv. I St.meld. nr. 8 (2003–2004) *Rikt mangfold i nord. Om tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms* redegjør regjeringen for innsatsen rettet mot blant annet næringslivet i området.

Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) ble endelig sanksjonert i statsråd 17. juni 2005. Justis- og politidepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet deler ansvaret for gjennomføringen av loven og vil samarbeide nært med Sametinget og Finnmark fylkeskommune i dette arbeidet. Det legges opp til at styret for Finnmarkseiendommen kommer i arbeid fra 1. januar 2006, med nødvendige fullmakter til å gjennomføre de praktiske forberedelser som skal til for å overta grunnen fra Statsskog. Regjeringen legger tentativt opp til at grunnen overføres i løpet av annet kvartal 2006.

Arbeidet med å forberede Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark er omfattende, og det tas sikte på at disse organene skal tre i funksjon 1. januar 2007.

Regjeringen vil legge til rette for en utvikling i samiske områder der bruk av tradisjonell kompetanse og moderne teknologi danner en del av grunnlaget for økonomisk fornyelse og videre bosetning. En målrettet satsing på kulturbasert næringsutvikling, og et tettere samspill mellom næringslivet, FoU-miljø og kulturlivet, må knyttes nært opp til en politikk for en bærekraftig utvikling.

Kap. 500, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsprogram/

kap. 500 post 50 Forskningsprogrammet under Norges forskningsråd

I St.meld. nr. 20 (2004-2005) *Vilje til forskning* uttaler regjeringen at Forskningsrådets Program for samisk forskning skal forlenges og styrkes. Det legges vekt på at program-satsingen ivaretar formidlingsoppgaver i forhold til den samiske befolkningen. Samtidig understreker meldingen viktigheten av at samiske problemstillinger ikke begrenses til den særskilte samiske programsatsingen, men også tas opp innenfor andre av Norges forskningsråds programmer. Den årlige bevilgningen fra Kommunal- og regionaldepartementet til det samiske forskningsprogrammet ble økt fra 1,5 mill. kr i 2004 til 2,5 mill. kr i 2005. Bevilgningen foreslås videreført i 2006. Forskningsrådet er også pliktig til å vurdere om samiske problemstillinger er relevante å forske på å finansiere innenfor rammene av andre forskningsprogram. Regjeringen vil bidra til økt bruk av samisk som originalspråk i forskningen om samiske forhold, særlig der forskningen dreier seg om tradisjonell kunnskap, og når forskningsresultatene skal formidles til samiske brukere og miljøer. Kommunal- og regionaldepartementet tildelte i 2004 1 mill. kroner i ekstrabevilgning til Forskningsrådets samiske program til styrking og synliggjøring av samisk som originalspråk i forskningen, og til en mer brukertilpasset formidling av forskningsresultater.

Som en følge av sektorprinsippet har flere departementer og underliggende etater satt i gang FoU-arbeid om samiske forhold. Kommunal- og regionaldepartementet har bevilget midler til Universitetet i Tromsø til en levekårsstudie i Norge. Studien er en del av en større levekårsundersøkelse blant urfolk i 11 arktiske regioner. Departementet har også gitt midler til Nordlandsforskning for å få evaluert prosesser i forbindelse med tildelingen av to oppdrettskonsesjoner for laks og ørret lokalisert til Musken i Tysfjord. For å identifisere nærmere negative holdninger overfor samer og samiske forhold har departementet satt av kr 415 000 til en undersøkelse om selvpoplevd rasisme og diskriminering blant samer. Undersøkelsen vil bli gjennomført i løpet av 1. halvår 2006.

Kap. 540, post 50 Sametinget

Sametingets bevilgning foreslås til om lag 155,35 mill. kr i 2006, en økning på 12 pst. Innenfor rammen er det lagt inn en økning på 3 mill. kr til investering i samiske bokbussar. Det er også lagt inn en økning på 2 mill. kr, som følge av at Sametinget har utvidet virkeområdet for Samisk utviklingsfond og inngått samarbeidsavtaler med flere fylkeskommuner. Bevilgningen på 7 mill. kr som er gitt Sametinget i 2004 og 2005 til styrking av tospråklighetsarbeidet i samiske kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk over kap. 571, post 64 Skjønnstilskudd, legges fra 2006 inn i Sametingets ramme.

Kap. 541, post 54 Avkastning av Samefolkets fond

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000 vedtok Stortinget 16. juni 2000 å bevilge 75 mill. kr til et «Samefolkets fond». Om fondets formål uttalte flertallet i finanskomiteen at avkastningen av fondet skulle gå til ulike tiltak som ville styrke samisk språk og kultur. I vedtaket fra Stortinget blir opprettelsen av fondet omtalt som en kollektiv erstatning for de skader og den uretten fornorskingspolitikken har påført det samiske folk. Beløpet som stilles til Sametingets disposisjon over budsjettet for 2006 omfatter renteavkastningen fra 1. januar 2005 til 31. desember 2005, og utgjør 4,65 mill. kr. Avkastningen av fondet er ikke en del av Sametingets rammebevilgning.

Kap. 541, post 70 Tilskudd til samiske formål

Budsjettpostene 70 Tilskudd til samiske formål og 72 Samisk språk, informasjon o.a. foreslås slått sammen til én post 72 Samisk språk, informasjon o.a.

Kap. 541, post 72 Samisk språk, informasjon o.a.

Regjeringen vil videreføre sin satsing på samisk språk og informasjon om samiske forhold. Det foreslås satt av 5,5 mill. kr til formålet i 2006, hvorav 1,6 mill. kr er en engangsbevilgning i 2006 øremerket informasjonstiltak om finnmarksloven. Formålet med tilskuddsordningen er å legge til rette for økt bruk av samisk i det offentlige rom, øke mengda av offentlig informasjon gitt til samer på samisk, og øke mengden av informasjon om samiske forhold overfor den norske befolkningen generelt.

Kap. 542, post 1 Kompetansesenteret for urfolks rettigheter

Kompetansesenteret for urfolks rettigheter har som siktemål å øke kunnskapen om og forståelsen for urfolks rettigheter. Senteret har utarbeidet egne web-sider². Her finnes bl.a. informasjon om senteret og dets virksomhet og utredninger, rapporter og artikler om urfolks rettigheter. Senteret utgir også et eget tidsskrift *gáldu čála*. Kommunal- og regionaldepartementet foreslår at det avsettes 2,04 mill. kr i 2006. Utenriksdepartementet medvirker til finansieringen med 1,2 mill. kr i 2006, det samme beløpet som i 2005. Senteret har tre tilsatte.

Kap. 543, post 1 Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester

Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester er etablert i Kautokeino som et ledd i reinitilpassningen i Vest-Finnmark. Senteret skal være et ressurscenter for reindriftsaktører som forlater næringen og søker alternative arbeidsplasser og inntekter. Ressurssenterets hovedoppgave er å dokumentere reindriftens tradisjonelle nærings- og naturkompetanse (realkompetanse), og på basis av denne utvikle og kvalitetssikre ulike tjenester som tilbys og selges til offentlige og private virksomheter innen oppsyn, kontroll, dokumentasjon, natur- og miljøforvaltning o.a.

² <http://www.galdu.org/>

Senteret er etablert som et prosjekt under Kommunal- og regionaldepartementet fra høsten 2005. Målet er å omdanne prosjektet til en hensiktsmessig selvfinansiert selskapsform innen utløpet av 2007.

Ansvar for senteret ble fra 2005 overført fra Landbruks- og matdepartementet til Kommunal- og regionaldepartementet, jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005). Kommunal- og regionaldepartementet foreslår en bevilgning på kr 880 000 til senteret i 2006 over kap. 543 Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester, post 1 Driftsutgifter.

Kap. 544, post 1 Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter

For å styrke det internasjonale samarbeidet om reindrift har regjeringen etablert et internasjonalt fag- og formidlingssenter i Kautokeino. Senteret ble offisielt åpnet 2. september 2005. Det er lagt vekt på at reindriftsfolk og deres organisasjoner skal ha et nært forhold til senteret, og det skal drives i samråd med Verdensforbundet for reindriftsfolk. Senteret skal medvirke til å formidle og utveksle informasjon og få i stand faglig samarbeid mellom reindriftsfolk i arktiske områder. Arbeidet skal være rettet mot næringsutøvere, offentlige myndigheter, forskningsmiljø og andre fagmiljø, og internasjonale organisasjoner og samarbeidsorgan.

I 2005 bevilget Kommunal- og regionaldepartementet midler til senteret over kap. 541, post 73 Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter. Ansvar for senteret ble fra 2005 overført fra Landbruks- og matdepartementet til Kommunal- og regionaldepartementet, jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005). Som følge av overføringen blir bevilgningen fra Kommunal- og regionaldepartementet fra budsjettåret 2006 plassert på et eget kapittel 544, Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter, post 1 Driftsutgifter. Over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett foreslås det en bevilgning på kr 760 000 i 2006. Som i 2005 vil det i 2006 også bli satt av et tilsvarende beløp til senteret over Utenriksdepartementets og Landbruks- og matdepartementets budsjetter.

Kap. 545, post 90 Finnmarkseiendommen

Regjeringen har etter drøftelser med Sametinget og Finnmark fylkesting tatt sikte på at reglene i *Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke* (finnmarksloven) som omhandler Finnmarkseiendommen skal settes i kraft i løpet av andre kvartal 2006. Det tas sikte på at Finnmarkseiendommens styre vil være etablert 1. januar 2006, med nødvendige fullmakter til å gjennomføre de praktiske forberedelser som skal til for å overta grunnen fra Statsskog.

Det foreslås en bevilgning på inntil 5 mill. kr til etableringslån til Finnmarkseiendommen i 2006.

Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling

Formålet med bevilgningen er å fremme regional næringsutvikling og verdiskapning. Dette skal skje ved å stimulere til omstilling, innovasjon og nyetablering. Arbeidet vil skje i samarbeid mellom regionale, nasjonale og internasjonale aktører. I 2006 foreslås en total bevilgning på 283 mill. kroner over kap. 552, post 72. Sametingets deltakelse i de grenseregionale Interreg-programmene blir finansiert over denne posten. Sametinget mottok i 2003, 2004 og 2005 henholdsvis 2,2 mill. kr, 2,1 mill. kr og 2,1 mill. kr. Tildelingen for 2006 blir avklart senhøstes 2005.

Helse- og omsorgsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
728	21	Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning	10 700	11 000	11 500

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapittel:

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
743	75	Psykisk helsevern	13 000	18 000	22 500

Kap. 724 Oppfølging av NOU 1995: 6 Plan for Helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning

Utvikling av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning

For 2005 disponeres 11 mill. kroner til gjennomføring av tiltak i handlingsplanen «Mangfold og likeverd». Handlingsplanen er en oppfølging av NOU 1995: 6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Av disse midlene er 5,4 mill. kroner overført til Sametinget og går i hovedsak til finansiering av to fagstillinger til oppfølging av helse- og sosialsaker, videreføring av rehabiliteringsstipend og midler til prosjektvirksomhet.

Sosial- og helsedirektoratet forvalter de øvrige 5,6 mill. kroner til iverksetting av de andre tiltak i planen. Senter for samisk helseforskning er i 2005 tildelt 4,3 mill. kroner til ordinær drift og analyse av data fra helse- og levekårsundersøkelsen i samiske områder. De resterende midler disponeres til øvrige tiltak i planen.

Tiltak 2006

Handlingsplanen utløper ved utgangen av 2005. Departementet har i samråd med Sametinget besluttet at arbeidet skal videreføres i 2006. De prinsipielle vurderinger gjort i *Mangfold og likeverd* vil danne grunnlaget for videre arbeid. Departementet har besluttet å gi Fylkesmannen i Finnmark en sterkere rolle i iverksettingsarbeidet. Dette gjelder særlig spørsmål knyttet til personelldekningen i kommuner med stor samisk befolkning.

Det er besluttet at det skal dannes en samarbeidsgruppe på administrativt nivå mellom Sametinget, Helse- og omsorgsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, aktuelle underliggende etater og fagmiljøer. Gruppen skal etableres i løpet av høsten 2005. Gruppen skal bidra til å utvikle likeverdige helse- og sosialtjenester for samiske brukere som for befolkningen for øvrig, blant annet ved å utvikle videre oppfølgingen til *Mangfold og likeverd*.

Bevilgningen til for 2006 planlegges økt til ca. 11,5 mill. kroner. Det tas blant annet sikte på å styrke forskningen ved Senter for samisk helseforskning. Midler til Sametinget og til prosjektvirksomhet som forvaltes av Sametinget vil videreføres.

Kap. 743 Statlig stimulering av psykisk helse

I Opptrappingsplanen for psykisk helse er det omtalt at tilbudet til personer med psykiske lidelser i den samiske befolkningen skal styrkes gjennom etablering av kompetansesenter og utbygging av behandlingstilbudet.

Helse- og omsorgsdepartementet vil videreføre planen om opptrapping av psykisk helsevern i Karasjok og i Lakselv til nasjonale kompetansebasert tjenester til samisk befolkning. Bygging av familieavdeling og akutt plasser for ungdom er prioriterte tiltak. Bevilgningen for 2006 planlegges økt til om lag 22,5 mill. kroner, mot 18 mill. kroner i 2005.

Barne- og familiedepartementet

(i 1 000 kr)

Kap.	post	Tiltak	Saldert		
			Regnskap 2004	budsjett 2005	Forslag 2006
856	50	Barnehager, Tilskudd til samiske barnehage tilbud	10 761	11 080	11 435

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende kapitler:

Kap.	Post	Tiltak
830	21	Samlivstiltak og foreldreveiledning, spesielle driftsutgifter
854	21	Tiltak i barne- og ungdomsvernet, spesielle driftsutgifter
857	70	Barne- og ungdomstiltak, Barne- og ungdomsorganisasjoner
857	79	Barne- og ungdomstiltak, Internasjonalt ungdomsarbeid m.v.

Kap. 830 Samlivstiltak og foreldreveiledning, post 21 Spesielle driftsutgifter

Barne- og familiedepartementet har gjennom Program for foreldreveiledning utviklet materiell til foreldre og til bruk på bl.a. helsestasjoner som skal gi støtte til foreldre i omsorgs- og oppdragerrollen. Noe av dette materiellet er oversatt til samisk³. Diskusjonsheftet *Åtte temaer for godt samspill* vil bli oversatt til samisk i 2006.

Kap 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 21 Spesielle driftsutgifter

Barne- og familiedepartementet vil videreføre driftstilskuddet til Barnevernets utviklings-senter i Nord-Norge. Senteret satser bl.a. på forsknings-, utviklings- og formidlingsarbeid knyttet til barnevernets møte med det flerkulturelle samfunnet, med vekt på barnevern i samisk kontekst. Det er behov for å øke den flerkulturelle kompetansen i barneverntjenesten, inklusive kunnskap om barnevern i en samisk kontekst. På bakgrunn av dette ga Barne- og familiedepartementet i 2003 midler til Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge til å utforme fire temahefter om barnevern i samisk kontekst til bruk i undervisningsopplegg for studenter i grunn- og videreutdanningene og for ansatte i barneverntjenesten. Heftene foreligger mot slutten av 2005.

Kap 856 Barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehage tilbud

Sametinget forvalter særskilt tilskudd til samiske barnehager og midler til utviklingsarbeid, rekrutteringstiltak, informasjonstiltak og utvikling av pedagogisk materiell.

Sametinget har fordelt midler til 45 samiske barnehager (70 avdelinger) i 2004. Det er videre tildelt midler til samiskopplæring i barnehagen til 16 norske barnehager. Videre har Sametinget arrangert nasjonale konferanser og nettverksamlinger for barnehageansatte. I tillegg ble det høsten 2004 arrangert en nordisk oppvekstkonferanse der målet var å spre erfaringer og kunnskap mellom landene i arbeidet med å forbedre og utvikle barnehage tilbudet for samiske barn. Sametinget gir også støtte til ulike prosjekt, bl.a. innenfor det sørsamiske området.

Kap 857 Barne- og ungdomstiltak, post 70 Barne- og ungdomsorganisasjoner

Posten omfatter tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner sitt nasjonale arbeid. Formålet er å legge til rette for barn og ungdoms deltakelse i barne- og ungdomsorganisasjonene. Tilskuddene skal stimulere organisasjonene til engasjement og medansvar, og sikre organisasjonene som arena for medbestemmelse og demokrati.

³ Det vises til www.foreldreveiledning.dep.no for mer informasjon

Kap 857 Barne- og ungdomstiltak, post 79 Internasjonalt ungdomssamarbeid m. v.

Målet med bevilgningen er å stimulere til internasjonalt samarbeid på barne- og ungdomsområdet. Målgruppene er frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, enkeltpersoner og grupper av barn og ungdom, institusjoner som arbeider med barn og ungdom, samt offentlige myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt.

Hoveddelen av posten benyttes til Norges bidrag til deltakelse i EU-programmet UNG i Europa, og til kostnader knyttet til deltakelse i andre EU-programmer som retter seg mot barn og ungdom. Posten dekker også Norges bidrag til Det europeiske ungdomsfond i Europarådet, kostnader i forbindelse med bilateralt samarbeid, samarbeidet i nærområdene, særlig samarbeidet innenfor rammene av Norges deltakelse i Barentsrådet og Østersjørådet, og andre tiltak knyttet til det mellomstatlige samarbeidet på ungdomsområdet. Videre får de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene grunnstøtte til sitt internasjonale arbeid, og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner får tilskudd til sitt internasjonale arbeid fra posten.

Landbruks- og matdepartementet

(i 1000 kr)

Kap	Benevnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
1147	Reindrifftsforvaltningen	45 146	52 497	51 604
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	99 132	95 000	92 500
Sum		144 278	147 497	144 104

Kap. 1147 Reindrifftsforvaltningen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	36 868	37 104	36 233
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 317	3 232	2 821
70	Tilskudd til fjellstuer	663	659	680
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	4 298	11 502	11 870
Sum		45 146	52 497	51 604

Reindrifftsforvaltningen skal legge til rette for at målene i reindrifftspolitikken blir nådd. Reindrifftsforvaltningen forvalter reindrifftsloven og virkemidlene under reindrifftsavtalen. Reindrifftsforvaltningen er også sekretariat og utøvende organ for Reindrifftsstyret og områdestyrene, og har en rådgivende funksjon i forhold til næringen.

Reindrifftspolitikken bygger på to selvstendige verdigrunnlag; en næringspolitisk produktjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. De reindrifftspolitiske målene er sammenfattet i begrepet "En bærekraftig reindrifft". Med dette menes en reindrifft som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Rapport 2004

Fastsetting av ulike rammevilkår for reindrifften i Finnmark har tatt vesentlig med ressurser og tid. Dette gjelder i særlig grad i forhold til oppfølgingen av Reindrifftstyrets vedtak om høyeste tallet på rein for sommerbeitedistriktene i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Prosjektkontoret har i 2004 hatt om lag 30 møter med ulike siidaer/distrikt der informasjon om vedtaket, økonomiske stimuleringsstiltak og utviklingsordninger er blitt prioritert. Videre er distriktene sitt arbeid med reduksjonsplanlegging/strategier for et redusert reintall drøftet. Det var ingen distrikter som gikk inn på en driftsavtale for reduksjon i 2004, men det ble løst inn 11 driftsenheter i Finnmark.

Tilpassingen av reintallet i Finnmark har krevd en aktiv offentlig innsats i sammenheng med slaktning og omsetning av reinkjøtt. Høsten 2004 gjennomførte Reindrifftsforvaltningen på oppdrag av Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund et seminar for å initiere til en bred dialog mellom sentrale aktører i hele verdikjeden. For å sikre og styrke omsetningen av reinkjøtt som eksklusivt høyprisprodukt, syntes deltagerne på seminaret å være enige om at hovedutfordringen framover er markedsorientering, logistikk og samarbeid. For å legge til rette for et større slakteuttak i slaktesesongen 2004-2005 ble det etablert et eget slaktetilskudd høsten 2004. Slaktetilskuddet utgjorde 5 kroner per kg slakt og var relatert til de som reduserte eller avvirket sin reindrifft i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Videre ble det utført tre større markedskampanjer for reinkjøtt i løpet 2004. De nevnte tiltakene, sammen med flere tiltak over reindrifftsavtalen, medførte et økt slakteuttak fra om lag 50.000 rein i 2003 til om lag 76.000 rein i 2004.

Selv med et økt slakteuttak har reinhjordverdien i Finnmark økt. Bakgrunnen for dette er at tilveksten har vært større enn både slakteuttaket og tapene. Dette er gjort mulig på grunn av svært gunstige klimatiske forhold de siste beitesesongene. På den andre siden viser slaktedata

en klar vektreduksjon høsten 2004 for enkelte distrikt i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Dette skjer på tross av de gunstige klimatiske forholdene.

For å kontrollere reintallsutviklingen og ha et grunnlagsmateriale for å fastsette rammevilkår for de enkelte distriktene og driftsenhetene er det gjennomført offentlige tellinger av rein. I de tilfeller hvor det har vært vesentlig avvik mellom tellingene og reindriftutøvernes innmeldte tall, er det satt i verk tiltak.

I forhold til fastsetting av andre rammebetingelser for reindriften i Finnmark ble det fastsatt grenser mellom de tre flyttesystemene i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Videre ble det trekt opp foreløpige distriktsgrenser i Polmak og Karasjok, samt arbeidet med ny organisering av distriktene på vestsiden av Porsangerfjorden. Prosessen med å tilpasse tallet på rein til beitegrunnet ble videreført for Øst-Finnmark reinbeiteområde.

Reindriftsforvaltningen har et ansvar for å ivareta reindriften arealinteresser i den allmenne arealforvaltningen. En vesentlig del av ressursene ved forvaltningen går med til denne type saker. Utfordringen er at tallet på enkeltsaker er økende.

Reindriftsforvaltningen har arbeidet med å øke reindriften sin innvirkning gjennom de virkemidlene som styrer arealbruken. Ved endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken har forvaltningen gitt innspill.

Som et virkemiddel for å gjøre reindriften kjent har forvaltningen lagt ut på sin internettside digitale arealbrukskart som viser reindriften sin bruk av arealene. Kartene er viktige virkemiddel for kommuner og fylkeskommuner i sammenheng med arealforvaltning, noe som en økt bruk kan tyde på.

De siste årene har interessen for å etablere vindkraftverk økt. Mange av kraftverkene er søkt lokalisert innenfor reinbeiteområdene. Reindriftsforvaltningen har sammen med NVE utgitt rapporten "Vindkraft og reindrift". Rapporten gir informasjon til vindkraftutbyggerne, rein-eierne og myndighetene. I tillegg sammenstiller rapporten all forskning om reindrift og vindmøller.

Totalregnskapet for reindriftnæringen for 2003/2004 viser at det er totalt 586 driftsenheter, og av disse er det 95 av driftsenhetene som har kvinnelige ledere. Det er et mål å øke reindriftskvinnene sin deltaking i reindriften. I den sammenheng er det satt i verk tiltak for å synliggjøre kvinnes rolle i reindriften og i reindriftshusholdet. I 2004 ble det utarbeidd en rapport som gir en vurdering av tiltak for å utvikle en fornyet og mer målrettet likestillingspolitikk i reindriften. I rapporten er det gitt en oversikt over utviklingen av kvinnens rolle i reindriften, og hvilke holdninger som kan påvirke kvinnens posisjon i næringen. Videre er det satt søkelys på problemstillinger i forhold til reindriftsloven, ordninger i tilknytning til reindriftsavtalen og utfordringer i tilknytning til sentrale velferdsordninger. Det er også foretatt en vurdering når det gjelder rekruttering, den etablerte lærlingordningen, skatte- og avgiftsrettslige forhold, samt kjønnsrepresentasjon i styre og forvaltning.

Fra Reindriften utviklingsfond er det overført 2 mill kroner til samisk utviklingsfond.

Det er lagt til rette for at reindriftsutøverne kan levere meldingsskjemaet og søknader om tilskudd/rovvilterstatninger elektronisk.

Reindriftnytt er utgitt i 4 nummer. Magasinet har om lag 1400 abonnenter og vender seg til reindriftsutøvere og forvaltning. Det er etablert et eget merkeregister under Reindriftsforvaltningens nettside. Reindriftsforvaltningen har utarbeidd en ny intern økonomi instruks.

Budsjettforslag 2006

De frivillige økonomiske stimulerings tiltakene som ble etablert i sammenheng med oppfølgingen av Reindriftstyrets vedtak om øvre reintall for sommerbeitedistriktene i Vest-

Finnmark reinbeiteområde er nå avsluttet. Våren 2005 viste resultatet en differanse på om lag 26.000 rein i forhold til det fastsatte. Departementet vurderer situasjonen slik at en videre reintallsreduksjon gjennom økonomiske stimulerings tiltak alene, må nå i all hovedsak reknes som uttømt. Den videre oppfølgingen må ta sitt utgangspunkt i juridiske virkemidler. I den sammenheng skal Reindriftsforvaltningen være aktiv i forhold til å gjennomføre og følge opp gjeldende regelverk, samt være en pådriver i forhold til endring av lover og forskrifter som styrer ressurs situasjonen.

Retningslinjer for fastsetting av rammevilkår er behandlet av Reindriftsstyret. Videre har forvaltningen utarbeidd en 3-årig plan for fastsetting av manglende rammebetingelser med hovedvekt på Finnmark. Dette gjelder for eksempel siidainndelingen i Finnmark, fastsetting av nye distrikts- og sonegrenser, fastsetting av betetider, samt oppfølging og fastsetting av øvre reintall. Utover en fastsetting og oppfølging av et øvre reintall i Finnmark, skal forvaltningen prioritere arbeidet med å gjennomføre den 3-årige planen.

For å ha påkrevd kontroll med utviklingen i reindriften skal forvaltningen sikre og innhente nødvendig grunnlagsdata om bl.a. beiteforhold og slaktevekter.

Reindriftsforvaltningen skal fortsette å etablere nettverk og allianser til andre offentlige organ, og gjøre disse kjent med reindriftens behov for sammenhengende areal, samt konsekvensene for reindriften av ulike tiltak innenfor reinbeiteland. Videre skal forvaltningen arbeide for å få dokumentert reindriften sin arealbruk og gjøre denne kjent for kommuner og fylker.

Reindriftsforvaltningen skal være en aktiv pådriver i forhold til endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken. Videre skal forvaltningen satse på økt kompetanse i forhold til gjeldende regelverket både blant egne tilsette og blant reindriftsutøverne.

Reindriftsforvaltningen skal arbeide videre med å få verdiklassifisert reindriftens arealer, samt arbeide for at de resterende distriktsplanene blir ferdigstilt.

I sammenheng med at det er etablert en metode for konfliktvurdering av særskilte områder ved vindkraftutbygging, skal forvaltningen løpende utarbeide en tematisk konfliktvurdering for reindrift av meldte og omsøkte vindkraftprosjekt.

Reindriftsforvaltningen skal være en bidragsyter for økt verdiskaping i reindriften. I samarbeid med næringens organer og andre aktører skal forvaltningen bidra til at de økonomiske ressursene over reindriftsavtalen nyttes på en formålstjenlig måte som gir størst effekt og verdiskaping. I sammenheng med dette skal forvaltningen arbeide for at virkemidlene fra Reindriftens utviklingsfond og Verdiskapingsprogrammet for reindrift blir satt i en sammenheng, slik at effekten av de to ordningene blir størst mulig. Videre skal forvaltningen arbeide for å legge til rette for en positiv samhandling mellom reindriftsnæringen, Innovasjon Norge og egen forvaltning i gjennomføringen av verdiskapingsprogrammet.

Reindriftsforvaltningen skal arbeide aktivt for å synliggjøre behovet for og legge til rette for å styrke kvinnes stilling i reindriften. De etablerte kvinnenettverkene er sentrale i dette arbeidet. Videre er det sentralt at arbeidet med verdiskaping i reindriften blir sett i sammenheng med satsingen på de kvinnerettede tiltakene. I tillegg skal Reindriftsforvaltningen videreutvikle arbeidet med å vurdere effektene av nye og gamle tiltak, samt arbeide med holdninger rundt kvinner i reindriften. Et viktig forhold i likestillingen er rekruttering.

Reindriftsforvaltningen skal medvirke til at tilskuddsordningene blir nytt systematisk for å oppnå en større verdiskaping gjennom enklere og bedre regelverk. I 2005 skal Reindriftsforvaltningen sørge for å videreføre arbeidet med å legge til rette for elektroniske selvbetjeningsløsninger i forvaltningen, systemutvikling og gi innspill til forenklinger i de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen. Videre skal forvaltningen arbeide for å sikre rask og lik behandling av de enkelte utøverne i de ulike reinbeiteområdene. Som en del av

kontrollarbeidet skal forvaltningen fortsette å telle rein i de ulike reinbeiteområdene, og da prioritere reinbeiteområdene i Finnmark. Ved større avvik mellom telling og utøvernes egen rapportering skal det settes inn tiltak. Reindriftsforvaltningen skal delta aktivt i arbeidet med å utvikle konfliktforebyggende tiltak i forhold til andre næringsinteresser.

Dokumentasjon av reindriftens arealbruk og sine rettigheter er avgjørende for næringen sin fremtid. Nettverk og allianser til andre offentlige organer skal gjøres kjent og øke aksepten for reindriften sitt nærvær. Videre er det stilt krav om nær kontakt mellom næringens representanter og Reindriftsforvaltningen for å opparbeide tillit og forståelse. Et slikt samarbeid er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig utvikling.

Reindriftsforvaltningen skal være en virksomhet som utnytter sine ressurser på en effektiv måte, og som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester. Videre skal forvaltningen bruke Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig bruk av reinbeiteressursene i Finnmark til forbedring av forvaltningens bruk av virkemidler og utføring av arbeidsoppgaver.

Reindriftsforvaltningen skal videreføre innsatsen mot utvikling av personal- og lønnspolitikk, kompetanseoppbygging, organisasjonsutvikling, økonomistyring, ledelsesutvikling, interne driftsoppgaver samt IKT. I forhold til kompetanseoppbygging skal forvaltningen særlig prioritere opplæring av de tilsatte i samisk språk.

Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2004	Saldert	
			budsjett 2005	Forslag 2006
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	36 500	33 500	34 300
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	5 600	5 800	5 900
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	52 373	53 900	50 500
79	Velferdsordninger	1 800	1 800	1 800
82	Kostnader vedrørende radioaktivitet i rein	2 859		
Sum		99 132	95 000	92 500

Kapittelet omfatter bevilgninger til gjennomføring av reindrifftsavtalen, samt bevilgning for dekning av kostnader i forbindelse med radioaktivitet i reinkjøtt. Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. Her fastsettes bruken av de økonomiske virkemidlene, bl.a. ut fra reindrifftslovens intensjoner og bestemmelser. For nærmere omtale av mål og strategier i reindrifftspolitikken vises det til St. prp. nr. 63 (2004-2005) og Innst. S. nr. 226 (2004-2005) *Om reindrifftsavtalen 2005-2006, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2005.*

Miljøverndepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
1429	50	Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429 post 50 Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid

Miljøverndepartementet viderefører ordningen med tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid. Tilskuddsordningen skal ivareta overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samisk kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeid. Det er foreslått at 2 mill. kr skal avsettes til formålet i 2006. Midlene stilles til disposisjon for Sametinget gjennom tildelingsbrev fra Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet har delegert myndighet etter kulturminneloven til Sametinget.

Juolludusat sámi áigumušaide

Sápmelaččat leat njealji stáhta eamiálbmot ja unnitlohku ja sis lea dárbu ja vuoigatvuohta earenoamáš árvui riikkaidgaskasaš ja riikka álbmotrievtti mielde. Norggas lea earenoamáš ovddasvástádus ovddidit sámi giela, kultuvrra ja eallinlági. Vuodđolága § 110a geatnegahtta stáhtta eiseváldiid fuolahit sámi álbmogii vejolašvuoda nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Gielda- ja guovludepartementtas lea ovddasvástádus ovttahttit stáhta sámpolitiikka. Departementtaid suorgevddasvástádusprisihppa gusto buot fágasurggiide, ja departementtain lea ovddasvástádus čuovvolit sámpolitiikka surggiideaset siskkobealde. Dát gullá maiddái daidda ortnegiidda maid Sámediggi hálddaša.

Dáinna diehtočállosiin áigu Ráđđehus oanehaččat ja oppalaččat čilget iešguđet ge departementtaid jagi 2006 juolludanevttohusaid sámi áigumušaide. Dát diehtočálus lea maiddái almmuhuvvon jagi 1999:is (johtočálus H-12/98), jagi 2000:is (H-29/99), jagi 2001:as (H-13/00), jagi 2002:is (H-32/01), 2003:as (H-11/02), 2004:is (H-22/03) ja jagi 2005:as (H-22/04). Dán jagi gihppagis leat juolludusat maiddái juolludusat mat eai leat ovdal leamaš, ja danne ii sáhte buot loguid álo buohtastahttit diimmá loguiguin.

Sámediggi.....	2
Olgoriikadepartementa	3
Oahpahus- ja dutkandepartementa	4
Justis- ja politidepartementa	8
Kultur- ja girkodepartementa	9
Gielda- ja guovludepartementa	11
Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartementa	17
Mánáid- ja bearašdepartementa.....	19
Eanandoallo- ja biebmodepartementa	21
Birasgáhttentdepartementa	25

Juolludusat sámi áigumušaide (1000 ru):

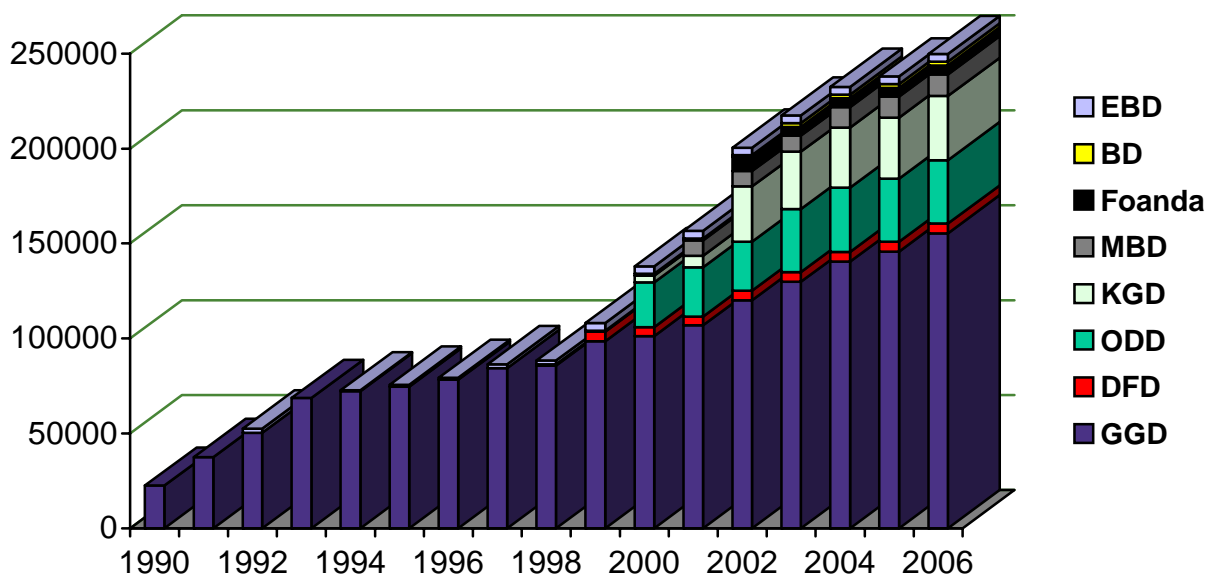
	Rehketdoallo 2004	Salderejuvvon bušeahtta 2005	Evttohus 2006	Pst. rievdadus 2005-2006
Olgoriikasdepartementa	2 100	2 150	2 150	0,0
Oahpahus- ja dutkandepartementa	189 089	187 847	197 814	5,3
Justisdepartementa	6 280	6 000	¹⁾	
Kultur- ja girkodepartementa	44 799	55 782	48 877	-12,4
Gielda- ja guovludepartementa	146 921	152 330	169 530	11,3
Dearvvašvuodadepartementa	23 700	29 000	34 000	17,2
Mánáid- ja bearašdepartementa	10 761	11 080	11 435	3,2
Eanandoallo- ja biebmodepartementa	144 278	147 497	144 104	-2,3
Odasmahttindepartementa			10 000 ²⁾	100
Birasgáhttentdepartementa (Statsbygg)	2 000	2 000	2 000	0,0
Ollislaš juolludusat	569 883	593 686	619 910	4,4
Sámeálbmot foanda	4 651	4 650	4 650	0,0
Submi	574 534	598 336	624 560	4,4

1) Ollislaš juolludus sámi ulbmiliidda ii leat mearriduvvon. Sámi vuoigatvuodálavdegotti rámma mearriduvvo ođđajagimánu 2005` álggus.

2) Álgjuolludus ođđa diedavistái Guovdageainnus (kap. 2445, poasta 31), gč. čilgehusa Oahppo- ja dutkandepartementta vuolde.

Sámediggi

Jagi 2006:as boahká Sámediggi hálddašit sullii 250 milj. rutil sámi áigumušaide bušeahtta-evttohusa mielde. Dát lea sullii ca. 12 milj. rulássáneapmi jagi 2005 (5 pst) ektui. Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle lei Sámedikki bušeahtta 31,7 mill. ru. Ovdáneapmi čuovvu eiseváldiid ulbmiliid addit Sámediggái stuorát váikkuhanfámu ja válldi earenoamaš sámiide guokevaš áššiin.

Sámediggi lea ásahuvvon Sámelága geažil ollašuhttit Vuoddolága § 110a. Álbmotválljejuvvon orgánan lea Sámedikkis friddjavuohta. Ii leat etáhta iige vuolit orgána Ráddehusa ektui, ja iešguhtet ge stáhtarádis ii leat dan sivas ovddasvástádus Sámedikki politihkálaš doaimmas dahje politihkálaš mearrádusain maid Sámediggi dahká iešguhtet ge suorrggis. Gielda- ja guovluministaris lea almmatge bajemus konstitušonálalaš ovddasvástádus go guoská kap. 540 Sámediggi juolludemiid juohkimii. Go guoská juolludemiide Sámediggái eará departementtaid bušeahttaid bokte, lea gullevaš fágastáhtarádis konstitušonálalaš ovddasvástádus ja ovddasvástádus čuovvolit geavahuvvo go ruhta Stuorradikki eavttuid mielde.

Sámediggi oaččui 1999 lobi spiehkastit juolludusjuolggadusaid § 4:is bruttobušehtterema birra ja oažžu olles juolludus Gielda- ja guovludepartementtas 50-poasttas. Seamma láhkái juolluduvvojit Mánáid- ja bearašdepartemeantta, Gielda- ja guovludepartemeantta, Kultur- ja girkodepartementta ja Birasgáhttendepartementta juolludusat 50-poastta bokte. Sámediggi oažžu dainna lágiin sierranas iešheanalas ja friddjadis resurssahálldašanoovddasvástádusa. Sámediggi juohká juolludusa dievasčoahkkimisttis skábmamánus, jus stuorradiggi lea dohkkan bušeahttas. Sámediggi juohká juolludusa vuoruhemiidis daid eavttuid mielde mat leat biddjon Stuorradikki bušeahttamearrádusain,

Sámedikkis lea dihto hálddahušlaš áššiid hálddašanoovddasvástádus, nugo sámediggeválggaid, ekonomalaš doarjagiid juohkima, skuvlla oahppoplánaosiid mearrideapmi, sámi kulturmuittuid, kulturmuittolága ja gullevaš lánkanjuolggadusaid hálddašeami ja iešguđetlágán almmolaš orgánaid ovddastedjiid nammadeami oktavuodas. Sámedikkis lea dasa lassin válldi ja váikkuhanfápmu go oassálasta ja ovddasstuvvo iešguđetlágán lándegottiin, stivrrain ja ráđiin.

Sámedikkis lea diehtujuohkin doaimmas birra neahttasiiddus www.samediggi.no.

Olgoriikadepartementa

Kap.	poasta	Doaibma
116	70	Doarjja til riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
163	71	Humanitearaveahki ja olmmošvuoigatvuodat
197	70	Doarjja atomsihkkárvuodadoaimaide, prošeaktaovttasbargu Ruoššain/SUS ja arktalaš ovttasbargu

Dasa lassin lea juolluduvvon ruhta Sámi áigumušaide čuovvovaš kapihttaliid badjel:

Kap.	Poasta	Doaibma
197	76	Doarjja riikkaidgaskasaše klima- ja birasgáhttendoaimmaide

Kap. 116, post 70 Doarjja til riikkaidgaskasaš organisawuvnnat

Kap. 116, poastta 70 *Doarjja til riikkaidgaskasaš orgánišašuvnnaide* addo earret eará doarjja ”Eamiálbmotoassálastimii Arktalaš rádis, Barentsrádis jna.” Juolludusa ulbmil lea addit doarjaga eamiálbmotovdasteddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargguide davviguovlluin gos sin beroštumit leat earenoamážit váikkuhuvvon, ja nannet sin eavttuid searvat dakkár ovttasbargui. Juolludus lea vuosttažettiin adnon doarjjan sámeráddái, Sámedikkepresideantta ja ruošša álgoálbmotorgánišašuvnna RAIPON:a searvamii Árktalaš rádi čoahkkimiidda jna. Árktalaš rádi ovttasbargui gullet buot dát gávcci arktalaš riikka: Canada, Danmárkku (Ruonaeana ja Fearsullot), Suopma, Islánda, Norga, Ruotta, Ruošša ja USA. Norgga bealis deattuhuvvo garrasit man mávssolaš lea ahte árktalaš eamiálbmogat oassálastet árijjalaččat rádis, mas dain guhtta eamiálbmotsorgánišašuvnnain lea, daid searvvis maiddái Sámeráddi, lea árvu bissovaš oassálastin. Juolludus adno vuosttažettiin doarjjan sámiide ja ruošša eamiálbmogiidda. Juolludus lea áigodagas 2001-2004 leamaš 400 000 ru jahkásaččat. Jagi 2005 várrejuvvui 600 000 ru sihkkarastin dihte eamiálbmogiid searvama maiddái Barentsráddái, mii guoská vihtta davviriikkaide, Ruššii ja Eurohpakommišuvdnii. Okta eamiálbmotbargojoavku rapportere Barentsráddái, ja álgoálbmogiid ovddassteaddjit servet Barentsrádi čoahkkimiidda. Evttohuvvo bisuhit jagi 2006’ juolludusa otná dásis.

Kap. 163, poasta 71 Humaniteara veahki ja olmmošvuoigatvuodat

Olgoriikadepartementa ja Gielda- ja guovludepartementa ruhtadeaba Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáža Guovdageainnus, mii lea ásahuvvon Sd.dieđ. nr. 21 (1999-2000) Olmmošvuoigatvuodaid doaibmaplána evttohusa vuodul. Olgoriikadepartementta oassi *ruhtaduvvo kap. 163 poastta 71 Humaniteara veahki ja Olmmošvuoigatvuodat* bokte. Olgoriikadepartemeanta doarjja lei 1,2 mill. kruvnno 2004:s ja 2005:s. Vurdojuvvo ahte gelbbolašvuodaguovddáža doarjja bisuhuvvo seamma dásis go ovdal jagi 2006:as.

Olgoriikadepartemeanta lea ohcamiid vuodul dorjon Sámedikki riikkaidgaskasaš doaimmaid. Jagi 2003’ doarjja lei 200 000 ru, jagi 2004’ 500 000 ru ja jagi 2005’ 350 000 ru. Olgoriikadepartementa áigu nugo ovdal árvoštallat sámedikki ohcama oážžut doarjaga riikkaidgaskasaš eamiálbmotbarguide. Maiddái dát ruhta juolluduvvo kap. 163 poasta 71 bokte.

Kap. 197, poasta 70 Doarjja atomsihkkárvuodadoaimmaide ja prošeaktaovttabargui Ruoššain/SUS:ain

Kap. 197, poasta 70 *Doarjja til atomsihkkárvuodadoaimmaide ja prošeaktaovttasbargui Ruoššain/SUS:ain* bokte addo ee. doarjja eamiálbmotsprošeavttaide mat váikkuhit demokratiija- ja ealáhusovdánahttimii Davvioarje-Ruoššas. Jagi 2005:s addui sullii 1 mill. kruvnno doarjjan dákkar prošeavttaide, dan vuolde 400 000 ru Guoládaga sámeradioi, ja 1 mill. kruvnno muddejuvvon našunálabušeahhta oktavuodas eamiálbmotsprošeavttaide maid Barentsčállingoddi Girkonjárggas hálddaša.

Oahpahu- ja dutkandepartementa

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Rehketdoallu 2004	Salderejuvvon bušeahhta 2005	Evttohus 2006:as
206	50	Sámi oahpahušálddašeapmi, Doarjja Sámediggái	27 569	28 569	29 453
222	01 og 45	Stáhtá vuoddoskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut ja rusttetháhkamat, sáhtta sirdit	25 921	80 538 ¹⁾	82 623
224	68	Vuoddooahpahu oktasašdoaimmat, sámi oahpahušsuorgi, sáhtta sirdit	38 829	2)	
225	63	Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpahu oktasašdoaimmat, doarjja sámi vuoddooahpahušii	3)	40 301	46 705
226	21	Kvaliteahtaovdánahttin vuoddooahpahušas, Earenoamáš doaibmagolut, <i>sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasta 70 vuolde</i>	2 300	3 500	4 000
232	01 og 45	Stáhta skuvllat main lea oahpahu joatkkaskuvlla dásis, doaibmagolut ja stuorát rusttetháhkamat, <i>sáhtta sirdit</i>	56 123	4)	
248	21	Oahpahuš earenoamáš IKT-doaimmat, earenoamáš doaibmagolut, sáhtta sirdit, <i>Sáhtta atnit poasta 70 vuolde</i>	4 000	1 200	5)
274	50	Stáhta allaskuvllat, Stáhtadoarjja	34 347	33 739	6)
275	50	Allaskuvllat, Vuoddurohtadeapmi stáhta allaskuvllaide			29 304
	51	Boadusvuodustuvvon ruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide			2 947
	52	Dutkama ruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide			2 782
Supmi			189 089	187 874	197 814

¹ Sivvan lassáneapmái lea juolludusa sirdin kapihttal 232 poasttaide 01 ja 45 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005.

² Juolludus lea sirdon kapihttal 225 postii 63 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005:as.

³ Juolludus lea sirdon kapihttal 224 postii 68 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005:as.

⁴ Juolludus lea sirdon kapihttal 222 poasttaide 01 og 45 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005:as.

⁵ Juolludus sirdo kapihttal 226 postii 21 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2006:as.

⁶ Universitehtaid ja allaskuvllaid juolludusa kontoplaána rievdaduvvo oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2006:as Dan oktavuodas sirdo juolludus kapihttal 274 poasttas 50 kapihttal 275 poasttaide 50, 51 jag 52.

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide dain kapihttaliin ja poasttain:

Kap.	poasta	Doaimmat
271	50	Tromssá universitehta, Stáhtadoarjja
285	52	Norgga dutkanráddi, Dutkansáigumušaide

Rehketdoallo- ja juolludusslogut gusket dušše dan oassái juolludusas kapihttaliin ja poasttain mat mannet sámi áigumušaide.

Kap. 206 Samisk oahpahušálddašeapmi, poasta 50 Doarjja Sámediggái

Kapihttal ruhtada Sámedikki oahpahušossodaga doaibmagoluid, oahpponeavvuid buvttadeami ja ráhkadeami ohppiide, sámi oahppoplánaid ráhkadeami ja raddeaddima ja bagadallama oahpaheddjiide geat oahpahit sámi ohppiid mánáidgárddis, vuoddoskuvllas ja joatkka-oahpahušas. Juolludus Sámediggái evttohuvo jotkot seamma dásis go 2005:as.

Kap. 222 Stáhta vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi ohppiid vuoddoskuvllat

Poastta juolludeapmi galgá earret eará gokčat skuvla- ja internáhtadoaimma Gaska-Norgga sámiskuvllas, Aarbortes, ja Snåase ja Málátvuomi sámiskuvllaid oahpahuš- ja internáhtta-bálvalusaid oastima. Juolludus galgá maiddái gokčat Finnmárkku heaittihuvvon stáhta-internáhtaid ovddeš bargiid vuordinbálkká. Juolludus dahká vejolažžan sámi ohppiide oazžut oahppodili mii nanne sámi giela ja identitehta. Prošeavtta «Lullisámi oahpahuš ruovttu-

skuvllas» raporta orru čájeheamin ahte gáiddusoahpamus šaddá deatalaš veahkkeneavvun sámi giela ja identitehta nannenbarggus. Šáddet bissovaš vuogit sámi ohppiid gáiddusoahpamusas. Gaska-Norgga Sámeskuvlla, Aarbottes, boahhtevaš doaimma, ja Snåase ja Mátatvuomi sámeskuvllad dilli árvvoštallo dán oktavuodas.

Stáhta sámi joatkkasskuvllat

Kap. 232 poasta 01 sirdin kahpihttalii 222 postii 01, mas maiddá lea ruhta Sámi joatkkaskuvllii Kárašjogas ja Sámi joatka- ja boazodoalloskuvllii Guovdageainnus, lea gustogohtán 1. beavvvi 2005:as,. Dasa lassin go addet joatkkaoahpamus sámi nuoraide galget skuvllat ovddidit sámi giela ja kultuvrra gáiddusoahpamusfálaldaga ja kursa- ja ovdánahttinbarggu mii lea guovllu ealáhusaidovdánahttima ja sámi kultuvrra várás. Ovttrasrádiid Sámedikki oahpamusossodagain ja Finnmárkku Fylkkamánniin galget skuvllat maiddá searvat bargui nannet rávisolbmuid oahpamus Sámi álbmogii.

Jagi 2006:as evttohuvvo doalahit juolludusa sámi vuoddo- ja joatkkaskuvllaide seamma dásis go jagi 2005:as.

Kap. 225 Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpamus oktasaš doaimmat, poasta 63 Doarjja sámi vuoddoahpamusii, *sáhtta sirdit*

Doarjjaortnega ulbmil lea nannet gielddaid ekonomalaš návccaid fállat oahpamus sámegeielas ja sámegeielii, daid vuogitvuodaid mielde mat bohtet ovdan oahpamuslága § 6-2:s og § 6-3:s. Doarjja manná maiddá nannet oahpaheddjiid sámi giella- ja kulturgelbbolašvuoda.

Skuvlajagi 2004–05 lei sullii 3 000 vuoddoskuvlaoahppis sámegeieloahpamus mii lea gosii 7 pst. lassáneapmi skuvlajagi 2003–04 ektui. Lohkanvirggiid lohku lea bisson oalle dásedit mañemus jagiid. Jagi 2005' gida ledje joatkkaoahpamusas 310 oahppi/oahpahalli geat ožžo sámegeieloahpamus 279 ektui 2004' gida. 297:s ožžo oahpamus fylkkagieldda skuvllain ja 13:s veaiddalas skuvllain.

Ohppiidlogu lassáneami geažil evttohuvvo juolludus 2006:as lassánit 5 mill. kruvvoin jagi 2005 ektui.

Kap. 226 Kvaliteahtaovdánahttin vuoddoahpamusas, poasta 21 Earenoamáš doaimmagolut, *sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasta 70* ja kap. 248 oahpamusas earenoamáš IKT-Doaimmat i o vuolde, poasta 21 Earenoamáš doaimmagolut, *sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasta 70 vuolde*

Oahpamus- ja dutkandepartemeanta lea addán doarjaga Sámediggái movttiidahttit sámi oahpamusasa IKT-geavaheami, earenoamážit ovdánahttit sámi skuvlaneahta ja digitála oahpponeavvuid. Leat ráhkaduvvon sámegeielat diagnostalaš lohkanáidogeahččaleamit vuoddoskuvllii, ja dat leat fitnemis skuvllaide main leat sámegeiel oahppit. Dasa lassin lea juolluduvvon doarjja lullisámi guovllu gáiddusoahpamusii ja pedagogalaš ovdánahttinprošeavttaide maid Sámediggi fuolaha. Ovttas Giella- ja guovludepartementtain lea juolluduvvon doarjja ovdánahttit elektrovnnalaš sátnedivvunprográmma sámegeiela várás. 2005' rájes addo sierra doarjja sámi oahppoplánabargui. Jagi 2006:as evttohuvvo juolludit oppalaččat 4 mill. kruvno sámi áigumušaide. Dát máksá ee.e ahte Lullisámi guovllus gáiddusoahpamus, elektrovnnalaš sátnedivvunprográmma ja oahppoplánabargu jotkojuvvojit.

Kap. 271 Universitehtat, poasta 50 Stáhta universitehtaid vuoddurohtadeapmi

Juolluduvvo ruhta Tromssá universitehta sámi áigumušaide, mii 2002 rájes lea ožžon ruđa guovtti stipendiáhtavirgái várrejuvvon sámi dutkamii.

Kap. 275 Allaskuvllat, poasta 50 Vuoddoruhtadeapmi stáhta Allaskuvllaide

Ráđdehus lea geahčádan sámi alit oahpahusa ja dutkama Sámi allaskuvllas ja eará ášahusain oassin kvalitehtaodastus, gč. Árv S. nr. 12 (2002–2003) ja Sd.dieđ. nr. 34 (2001–2002) *Kvalitehtaodastus. Sámi alit oahpahusa ja dutkama birra*. Ráđdehus oaidná deatalažžan bajidit máhtolašvuoda sámi servodatdili, ja sámi giela ja kultuvrra birra. Dán oktavuodas lea Ráđdehusa ulbmil ee. nannet Sámi alit oahpahusa ja dutkama oppalaččat, ja buoridit sámevielat studeanttaid rekruterema. Okta doaibma mii namuhuvvo St. dieđ. nr. 34 (2001–2002) lea lullisámegiela ja kultuvrra ja julevsámegiela nannen. Davvitrøndelaga allaskuvlii ja Bodeajju allaskuvlii lea jagi 2005 rájes juolluduvvon ruhta nannet ja ovdánahttit lullisámegiela ja julevsámegiela.

Sámi allaskuvla lea dan vuodul maid stuorradiggi mearridii Sd.dieđ. nr. 34:s (2001–2002), gč. Árv. S. nr. 12 (2002–2003) maid Stuorradiggi giedahalai, ráhkadan guhkesáiggi plána das movt ášahusa heivešii nuppástuhtit dieđalaš allaskuvlan. NOKUT ferte akkrediteret Sámi allaskuvlla dieđalaš allaskuvlan. Dát mearkaša ahte allaskuvla ferte deavdán gáibádusaid mat leat universitehta- ja allaskuvlalága ja priváhta allaskuvlalága akkreditereren, árvvoštallan ja dohkkehannjuolggadusaid § 7.4:s.

Davviriikkalaš ministtárráđdi lea mearridan ahte buot davviriikkalaš instituhtat galget sirdojuvvot iešguđetge ruovtturiikkaide, ja áigodagas 2005–07 unnida Davviriikkalaš ministtárráđdi ruhtadeami Davviriikkaid sámi instituhtii. Lea biddjon vuodđun ahte Norgga ruhtadeapmi instituhtii lassána Oahpahus- ja dutkandepartementta bušehta bokte. Davviriikkaid Sámi instituhta fágalaš doaibma lea organiserejuvvon sierra ovtadahkan Sámi allaskuvllas 2005' rájes.

Sámi dieđavisti Guovdageainnus

Ovttas Gieldda- ja guovludepartementtain ja Kultur- ja girkodepartementtain bargá Oahpahuss ja dutkansdepartemeanta cegget odđa sámi dieđavisti Guovdageidnui. Áigumuš odđa visttiin lea earret eará čohkket sámgielat bargguid ja sámi dieđalaš doaimma oktan stuorra birasin. Statsbygg lea ožžon odđa vistti heiveheami bargun. Ovdaprošeakta lea válmmas ja lea dárbu álgojuolludussii vai sáhtá joatkit proševtta. Odđa vistti geavaheaddjit leat Sámi allaskuvla, Sis-Finnmárkku studeanttaid ovtastus, Sámi earenoamášpedagogaš doarjalus, Davviriikkaid Sámi intstiuhtta, Sámedikki giella- ja oahpahusossodat, Álgoálbmot vuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, Boazodoalu gaskariikkalaš fága- ja gaskkustan-guovddáš ja Sámi arkiiva. Ráđdehus evttoha juolludit 10 milj. ru 2006:s álggahit odđa dieđavisti huksema Guovdageidnui.

Kap. 285 Norgga dutkansráđdi, poasta 52 Dutkansáigumušat

Sámi dutkan oážžu doarjaga kap. 285 poastta 52 bokte. Doarjja addo vuosttažettiin «Sámi dutkama prográmmii» (2001–05). Prográmma váldo ruhtadangáldo lea Oahpahus- og dutkansdepartementa oktan oasseruhtademiin Gieldda- ja guovludepartementtas. Sullii 6,7 mill. kruvno poasttas juolludeamis 2005:as manná prográmmii. Prográmma ruhta bisuhuvvo vuordimis seamma dásis 2006:as, danne go biddjojede johtui mángga jagáš rekruterenproševttat mañjit prográmmaáigodagas maidda ii lean ruhta bušehtas prográmmaáigodaga álggus.

Prográmma mas leat leamaš humanistalaš ja servodatdieđalaš dutkansuorggit ja galgá doarjut gelbbolašvuodalohtema, rekruterema ja fágaidgaskasaš ja mañgaásahuslaš ovtasbarggu. sámegiela ovddideapmi dieđagiellan deattuhuvvo earenoamážit. 2005:as ruhtaduvvo oktiibuot 26 proševtta prográmma bokte, mas ledje guhtta smávit juolludeami gaskku-steapmái, gaskkusteami ángiruššan lassánii dađistaga prográmma áigodaga loahpas.

Prográmma vuoruha nissonolbmuid rekruterema sámi dutkamii. 2005 ruhtaduvvo golbma studeantastipeandda golmmá nissonolbmui. Doavttergrádstipeanddat gávccci nissonolbmui ja guovtti dievdoolbmui ja poastadoaktárstipeanda ovttá nissonolbmui.

Dutkanráđđi bargá dál joatkit sámi dutkanáŋgirusšama. Go ”Sámi dutkanprográmma” jotko áigu Dutkansráđđi veardidit prográmma áigumuša ja resurssageavaheami ovttas sáme-politihkalaš ja sámifágalaš birrasiin.

Dán poastta juolludeamit leat maiddáai adnon sámi prošeavttaide mat leat Dutkansrádets eará áŋgirusšansurggiin, ee. KUNSTI-prográmmii, Dutkanráđi giellateknologijaprográmmii. Oahpahus- ja dutkansdepartementta ruđain kap. 285 poasta 52 ja Dutkan- ja ođasmahttin-foandda kap. 286 poasta 50 ruhtadit prográmma. Foanda ruhtada maiddáai eamiálbmot-prošeavtta mas globaliserenáŋgirusšama sámi bealli deattuhuvvo.

Justis- ja politidepartementa

Kap.	post	Doaibma
400	01	Sámeriektlávdegotti
440	01	Ruhta Sámegeiela hálddašaguovllu gielddaid politiguovllut
447	72	Doarjja Sis-Finnmárkku Riekteveahkkekantuvrii

Kap. 400 Justisdepartemeanta, poasta 01 Doaibmagolut

Jagi 2005:as lea riektedepartemeanta juolludan 4,4 milj. rutil Sámeriektlávdegoddái kapihttal 400:is, poasttas 01, mas 1,6 milj. rulea merkejuvvon dutkanprošektti sámi árbevieruid ja riekteipmárdus olggobealde Finnmarkku gieldda mii heaittihuvvo jagi 2006:as, oassin lávdegotti barggus. Lávdegotti ramma jagi 2006:as mearriduvvo mañemusat ođđajagimánu 2006:as.

Kap. 440 Politidirektoráhta – Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut

Kapihttalis 440, poasttas 01 lea ollu jagiid leamaš Ruhta hálddašan láhkái politiguovlluide main lea guovttegielat álbmot (sámi/dáru). Ruđa hálddaša Oarje-Finnmárkku politimeaštir jagi 2006 rájes sierra njuolgadusa mielde.

Ulbmil lea movttiidahttit eambo máhtu sámegeiela birra politiguovlluin gos áset sápmelaččat. Politiguovlluin main lea lassibargu guovttegielalašvuoda geažil, sáhttet danne ohcat doarjaga várrejuvvon ruđas.

Ruhtadárbu rievddada jagis jahkái dađi mielde dárbašit go bálvvát dahje hálldahusbargit oahpu/kurssaid. Jagi 2005 lea biddjon 400 000 ru. Liikka ollu lea várrejuvvon jagi 2006:as.

Kap. 470 Fridnja riekteveahkki, poasta 72 Doarjja earenoamáš

Riekteveahkkedoaimmaide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvra ásahuvvui 1997:as, ja deattuhuvvo prošeaktačilgehusas ahte ”stuurra oasis álbmogis leat sápmelaččat geat leat unnilogujoavku mas leat earenoamáš váttisvuodát, sihke gielalaččat ja geográfalaččat. Dárbu oažžut riekteveahki ferte dán joavkkus rehkenastot leamen earenoamáš stuoressis”. Dán guovllus eai leat nu ollu advokáhtat go muđui riikkas. Dát lea maiddái muhtun muddui kantuvrra doaimma duogázin.

Justisdepartementta jagi 2005 doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii lea sullii 1,2 mill. ru. Áigumuš lea juolludit seamma mađe (haddemuddejuvvon) jagi 2006:as.

Kantuvra giedahalai 215 ášši jagi 2004:is. Lei njálmmalaš ráđdeaddin 146 áššis.

Kultur- ja girkodepartementa

(1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
			Regnskap 2004	bušeahhta 2005	
320	53	Sámi Kultuvraáigumušat	31 734	32 113	33 743
320	73	Nuortasámi dávvirvuorká	296	9 000	
326	78	Sámi giellateknologiija		500	500
335	75	Doarjja sámi aviisaide	11 619	12 969	13 384
340	71	Doarjja girkolaš áigumušaide	1 150	1 200	1 250
Sum			44 799	55 782	48 877

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid badjel:

Kap.	Poasta	Doaimmat
326	01	Giella, girjjálašvuoha- ja girjerájusáigumušat (Našuvnnagirjerájus)
329	01	Arkiivaáigumuš
334	72	Guovddášdoaibmaásahusa
340	01	Girkohálddašeapmi, doaibmagolut
340	71	Doarjja girkolaš áigumuš (diakonijja, oahpaheapmi ja girkomusihkka)
340	75	Oskku oahpaheapmi
341	01	Báhppagoddi, doaibmagolut

Kap. 320 Dábálaš Kulturáigumušat, poasta 53 Sámi Kulturáigumušat

2002' stáhtabušehta rájes sirdojuvvojit juolludusat iešgudetlágán sámi kulturáigumušaide Sámediggái ovttá postii. Poasta gokčá doarjaga sámi sierragirjerádjosis, johtti girjerájusbálvalussii, sámi dáiddárstipeanddaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadeapmái, nammanevvohakkii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, sámi dávvirvuorkkáide, sámi musihkkariemuide ja Beaivváš Sámi Teáhterii.

Oassin vuorkádávvirodasmahttinbarggus, gč. Sd.died. nr. 22 (1999-2000) *Máhtu ja vásiheami gáldot*, lea evttohuvvon lasihit 1 mill. kruvno dán postii bargat sámi vuorkádávviid ovttastahhtinbargui.

Kap. 320 Dábálaš kulturáigumušat, poasta 73 Nasovnnalaš Kulturvisttit

Mearriduvvon bušeahhtaramma Nuortasámi dávvirvuorkáprosektii Njávddamis lea 30 mill. ru. Huksejeddjiid fáladat lea ollu badjel bušetterevuvvon huksengoluid. Dát máksá ahte proševtta ii sáhte čadahit bušeahhtaramma siskkobealde. Visti ii sáhte danne álggahuvvot 2005' čavčča nugo lei jurddašuvvon. Departementa áigu ságastallat proševtta joatkima Sámedikkiin ja Statsbyggain, ja águ boahit ruovttoluotta áššiin Stuorradiggái.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerájusáigumušat, poasta 01 Sámi bibliografiija

Našuvnnagirjerájus lea 1993 rájes leamaš sámi bibliografiija vásedin doaibman. Earret sámeigielmateriália válde maiddái earáigielat girjjálašvuoha mielde, buot sámiide guoski fágaid ja fáttaid siskkobealde. Ulbmil lea oktasaš davviriikkalaš bibliografiija. Dassožii lea lea sámi bibliografiija almmuhuvvon deaddiluvvon hámis golmma háve, ja dan sáhtta maiddái dábuhit elektrovnnlaš dokumeantan.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerájusáigumušat, poasta 78 Iešgudetlágán fásta doaimmat

Ovddidan dihte sámi giellateknologiija ovdánahttima áigu Kultur- ja girkodepartementa addit 1,5 mill. kruvno golmmá jagi badjel sámi sátnedárkkistanprográmma ráhkadeapmái maid Sámediggi jođiha. Lea evttohuvvon juolludit 0,5 mill. kruvno dán áigumušsii jagi 2006:s.

Kap. 329 Arkiiváigumuš, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi arkiiva lea nugo Sámediggi lea dáhtton jagi 2005 rájes sirdon riikaaarkivarai. Juolludus sámi arkivii bissu seamma muttos go jagi 2005'as.

Kap. 334 Filbma- ja mediaáigumušat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat

Eaktuduvvo ahte Davvi Norgga filbmaguovddáš OS AS doarju unnimusat ovtta sámi filmma buvttadeami jahkásaččat jus galgá oažžut doarjaga kap. 334 Filbma- ja mediaáigumušat poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat bokte.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Sámi aviissaid doarjja juolluduvvo kap. 335 poasta 75 vuolde. Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga jagi 1979 rájes, jagi 1987 rájes sierra bušeahtta-poastta vuolde. Doarjjaortnet lea regulerejuvvon njukčamánu 17. beaivvi 1997' lánkanjuolggadusas sámi aviissaid doarjja. Preassadoarjaga ásaheami ággan lea ahte preassa lea mávssolaš demokratiija ja sátnefriddjavuoda bisuheamis. Dasto lea sámi aviissain deatalaš doaibma go guoská sámi čállingiela seailuheapmái ja ovdánahttimii. Jagi 2005:as lea danne lánkanjuolggadus rievdaduvvon nu ahte dat maiddá fátmmasta doarjaga jus nahkkehit julevsámegiel čállošiid ja eará dakkáraččaid avisii, aviissaide mat muđui čállet dárogillii. Dát ortnet viiddiduvvo maiddá guoskat lullisámegillii. Jagi 2005 lea juolluduvvon 12,9 mill. ru, 1,3 mill. ru lassáneapmi ovddit jagi ektui. Jagi 2006 lea evttohuvvon juolludit 13,1 mill. ru.

Kap. 340 Girkolaš hálddahus, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Doarjja girkolaš áigumušaide ja poasta 75 Oskku oahpaheapmi

Doaibmasjuolludusas mii addo Girkoráđđái kap. 340 poasta 01 bokte, gullá oassi maiddá Sámi girkoráđđái. Girkočoahkkimis ásehii Sámi girkoráđi, ja ulbmilin lea leahket sámi girkogažaldagaid guovddášgirkolaš orgánan.

Poasttas 71 Doarjja til girkolaš áigumušaide lea ollu jagiid addon doarjja Norgga biibbal-searvá jorgalit biibbalosiid sámegillii. Ođđa testameanta Davvi-sámegiel jorgaleapmi gárvánii 1998:is. Seammás álggahuvvui bargu jorgalit Boares testameantta davvi-sámegillii. 2006' juolludusevttohusas dán poastta vuolde, mii lea ru 1 250 000, gusto eanas dán bargui mii vuordimis bistá sullii 10 jagi. Ekonomalaš sivaid dihte sáhtá bargu bargu bistit veahá guhkit. Dán poasttas addi maiddá ruhta sámi guovlluid katekehtaid ja diakonaid bálká- ja doaibmagoluide.

Doarjagis mii juolluduvvo poasta 75 badjel oskkuoahpaheapmái Norgga girkus, lea sámi álbmoga oahppofálaldagid ovdánahttin vuoruhuvvon ángiruššansuorgi. Davvi-Norgga searvegottiin ožžot mánnga searvegotti jagi 2004 rájes stáhtadoarjaga čadahit viiddis ja vuogálaš oahppofálaldaga. Jagi 2006 bušeahttaevttohusas lea mearkkašahetti lassáneapmi oskku oahpaheapmái Norgga girkus.

Kap. 341 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Oassin girku báhppabálvalusas, mii ruhtaduvvo kap. 341 poasta 01 bokte, leat maiddá sámi álbmoga girkolaš bálvalusat. Dasa gullet ee. Davvi-Hålogalándda bispmagotti sámegielat báhpát, ja sierra lullisámi báhppa-ja diakonavirgi Nidarosa bispmagottis. Davvi-Hålogalánddas lea maiddá bismágoddekapellána guhte bargá guovlluin gos sápmelaččat áset biedgguid. Girkus lea maiddá dulkonbálvalus, masa gullet golbma dulkka 70 pst. virggis ja guokte dulkka i 20 pst. virggis. Jagi 2006:as ruhtaduvvo maiddá sámi katekismusa ráhkadeapmi mii lea huksejuvvon sámi historjái ja kultuvrii kapihttala boke.

Giella- ja guovludepartementa

(i 1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
			Rehketdoallu 2004	bušahtha 2005	
540	50	Sámediggi	133 400	138 750	155 350
540	54	Sámeálbmofoandda vuoitu	4 651	4 650	4 650
541	70	Doarjja til sámi áigumušaide	1 100	1 100	¹
541	72	Sámi giella diehtjuohkin jna.	2 595	2 680	5 500
541	73	Boazodoalu riikkaidgaskas fága.- gaskkustanguovddáš		750	
542	1	Álgoálbmots vuoigatvuodat gelbboalšvuodaguovddáš	2 826 ²	2 050	2 040 ³
543	1	Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš			880 ³
544	1	Boazodoalu riikkaidgaskas fága.- gaskkustanguovddáš			760 ³
545	90	Finnmárkku opmodat			5 000
571	64	Árvvoštusdoarjja	7 000	7 000	
Submi			151 572	156 980	174 180

1) Poasttat 70 ja 72 evttohuuvvot časkot oktii oktan poastan 72.

2) Rehketdoallologuin lea 1,2 mill. ru juolludus Olgoriikadepartementtas.

3) Evttohuuvvon juoludus lea muddejuvvon dan sivas go lea álggahuuvvon nettobušetteren ja lassiarvodivva biddjo stáhta ášahusaid rehketdollui. Dasa lassin juolludii Olgoriikadepartementtas 1,2 mill. ru. Álgoálbmot vuoigatvuodaid gelbboalšvuodaguovddášii.

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide čuovvovaš bušahhtakapithttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaimmat
500	21	Earenoamáš dutkans- ja čielggadanbarggut
500	50	Norgga Dutkanrádi dutkansprográmma
552	70	Riikkaviidosas guovluovdánahttindoaimmat, Interreg

Sámepolitihka váldoulbmilat

Vuodđolága § 110a ja Sámeláhka leat vuodđun Ráđđehusa ulbmilii lágideit sámi álbmogii vejolašvuoda sihkkarastit ja ovdánahttit iežaset giela, kultuvrra ja servodateallima. Ráđđehusa ulbmilat bohtet ovdan čuovvovaš mihttomeriin:

Váldoulbmil 1 Sihkkarastit sámiide oassálastin ja ráđđadallanvejolašvuoda áššiin mat earenoamážit gusket sidjiide

Bargomihttomearri 1.1 Ovdánahttit stáhtaens ovttasbargovugiid Sámedikkiin ja sámi siviila servodaga viidáseappot

Sámiid riekti beassat ráđđadallamii áššiin mat gusket sidjiide njuolga čuožžu ILO-konvenšuvnna nr. 169:s eamiálbmogat ja unnitčearddat iešheanalas stáhtain (1989) 6. artihkkalis. Ráđđehus ja Sámediggi leaba ovttaoavivis man láhkái ságastallamat stáhta eiseváldiid ja Sámedikki gaskka galget dáhpáhuvvat áššiin main lea earenoamáš mearkkašupmi sámi álbmogii. Vuogit čállojedje vuollái miessemánus jagi 2005:as. Sámedikki dievasčoahkkin lea dohkkehan vugiid. Vuogit mearriduvvo gonagaslaš resološuvnnain suoidnemánu 1. beavvi jagi 2005:as. Giella- ja guovlludepartemeanta áigot ovttas eará departementtaiguin madda guoská ráhkadit njuolggadusaid man láhkái ráđđadallamatt galget čada-huvvot. Biddjojit árjjat juohkit dieđuid almmolaš hálddašeddjiide ja sámi servodahkii ráđđadallanvugiid birra ja movt čuovvolit daid.

Konsultašuvdnasprosedyrat geatnegahttet Ráđđehusa, departemeanttaid, direktoráhtaid ja eará vuolit stáhta doaimmaid ságastallat Sámedikkiin, nu árrat go vejolaš go árvvoštallo sisafievrredit lágaid dahje doaimmaid mat sáhttet váikkuhit njuolga sámi beroštumiide. Vugiid ulbmil lea dahkat stáhta eiseváldiid ja Sámedikki ovttamielalázžan áššin main árvvoštallo sisafievrredit lágaid ja doaimmaid mat sáhttet váikkuhit njuolga sámi beroštumiide. Dakkár oktavuodain gos lágat dahje doaimma váikkuha earenoamážit ovttá sámi beroštupmái dahje orgánisašuvdnii, sáhtta leat dárbbaslaš ráđđadallat dainna beroštumiin/ orgánisašuvnnain deavdin dihte ILO-konvenšuvnna

Bargomihttu 1.2 Ovdánahttit davviriikkalaš ja riikkaidgaskasaš ovttasbarggu álgoálbmotgažáldagain

Ráđdehus lea joatkán ovttasbarggu mii áhahuvvui jagi 2000:is gaskkal iešguhtetge ministariid geain lea ovddasvástáduš áššiin, ja Suoma, ruota ja Norgga sámediggepresideanttaid, mas dávjá lea diehtujuohkin, ságastallan ja gieđahallan sámi áššit main lea oktasaš beroštupmi. Ovttasbarggu lea eahpeformálalaš, muhto lávga čadnon Davviriikkaid ministtárráđđái. Sámi gažáldagain dávviriikkalaš ámmátolbmuidorgána ráhkkana ja čuovvola čoahkkimiid. Dán orgánas leat maiddái sámedikkiid ovddasteaddjit, hálldahuslaš dásis. Čállingoddeovddavástáduš lea vuorrolaga dán golmmá riikkas.

Davviriikkaid ovttasbarggu ulbmil lea nannet ja ovdánahttit sámi giella, kultuvra, ealáhusaid ja servodateallima. Sámi oahppoplánaid ja oahpponeavvuid IT-čovdosiid davviriikkalaš ovttaštahttin, diehtujuohkin sámiid diliid birra, sámi dutkan, ealáhusovttasbarggu ja sámi giella leat guovddáš suorrgit davviriikkalaš ovttasbarggus.

Norga oassálasta aktiivvalaččat álgoálbmot vuoigatvuođaid ON-julggaštusa šiehtadallamiin.. Sámedikkis lea áirras norgga šiehtadallansáttagottis. Bargu mearridit álgoálbmotsjulggaštusa ii sáhtán heaittihuvvot ON:a álgoálbmotjagi 2004:s. Bargujoavku mii šiehtadalla julggaštusa lea guhkidan mandáhta jagiin, dainna ulbmiliin ahte gárvvistit šiehtadallama ja bidjat dan ON:a Olmmošvuoigatvuođakonmišuvdnii njukamánu jagi 2006:as.

Bargomihttu 1.3 Vuogálaš máhttoviežžan árvoštallamiin ja dutkamiin politihkka-ovdánahttima, mihtto- ja boadustivrema vuodđun

Lea dárbbalaš ahte čadat dahkko kvalitatiivvalaš buorre ja moaittalas dutkan mii lea relevánta sámi servodatdillái, ja dutkan mii buvttiha máhtu mii lea sámi servodaga ovdánahttima ja eiseváldiid sámpolitiikka hábmema vuoddu.

Ráđdehus hálida kártet dálá máhtu ja dutkama das manne leat negatiiva guottut sámiide ja sámi kultuvrii, ja movt dakkár guottuid sáhtá eastadit. Dan muddui go lea dárbu, hálida Ráđdehus bidjat johtui joatkevaš FoU-doaimmaid dán suorrggis, gč. Rasisma ja vealaheami doaibmaplána mii biddjui ovdan suoidnemánus jagi 2002:s.

Bargomihttu 1.4 Oppalaš ja samepolitihkka man vuodđun leat olmmošvuoigatvuođat

Ráđdehus deattuha man mávssolaš lea ahte Láhkanjuolggadusat mat čuvvot riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuođakonvenšuvnnain maidda Norga lea miehtan ja mat leat earenoamáš mávssolaččat sámiide, ollašuvvet. Čuovvolanovddasvástáduš lea suorgeprinsihppa mielde juhkon iešguhtetge departementii oktan vuolit doaimmahusaiguin, ja regionála ja báikkálaš dási hálldahusaide. Gielda- ja guovludepartementa mii lea ovttaštahtindepartementa sáhtá veahkehit identifiseret surggiid main berre nannet ja evttohit čuovvolandoaimmaid maid bidjá johtui.

Sámi gažáldagain ovttaštahttinlávdegoddi lea mávssolaš fierpmádat barggus sámpolitiikkálaš gažáldagaiguin hálldahuslaš dásis departementtain. Gielda- ja guovludepartementtas lea jođihanovddasvástáduš ja lea lávdegotti čállingoddi.

Váldoulbmil 2 Sihkarastit sámi giella, kultuvrra ja eallinlági

Bargomihttu 2.1 Čalmmustahttit ja gaskustit sámi kultuvrra

Ráđdehusa sávaldat proševttain ”sámi ofelaččat” lea leamaš oaččuhit lasi diehtujuohkinsdoaimmaid sámi nuoraide ja addit nuoraide doaibman juohkit dieđuid sámi giela, kultuvrra ja servodateallima birra nuoraide geat eai leat sápmelaččat. Ofelaččat galledit ee. Joatkkaskuvllaid miehtá riikka. Hálldahuslaččat leat sii čadnon Sámi allaskuvlii Guovdageainnus, mas lea ovddasvástáduš proševtta pratihkálaš čadaheamis. Golbma sámi ofelačča namma-duvvo Riddu Riddu-riemuin jagi 2004:is. Golbma odđa ofelačča nammaduvvo sámi riemuin

Márkomeannu, suoidnemánu 30. beaivvi dán jagi. Prošeakta evttohuvvu jotkot jagi 2006:as. Departementta áigumuš lea čadahit prošeaktaárvoštallama jagi 2008:is.

Gieldda- ja guovludepartementa almmuha elektrovnnalaš ođasreivve Ođdasat sámeapolitiikka birra 4-6 gearde jagis. Ulbmil ođasreivviin lea sihke gilvit máhtu sámi diliid birra álbmogii, ja joksat sámi álbmoga áigeuovdilis diehtujuohkimiin. Ođasreive sisttisoallá áigeuovdilis ságaid sámeapolitiikkalaš barggus.¹

Bargomihttu 2.2 Láhčit dili sámi dutkamii

Geahčá čilgehusa kap. 500 vuolde, Poasta 21 Earenoamáš dutkans- og čielggadanprográmma/ kap. 500, Poasta 50 Dutkanprográmmat Norgga dutkansrádi vuolde. Geahčá maiddá čilgehusa Oahppo- ja dutkandepartementta vuolde.

Bargomihttu 2.3 Sihkkarastit ahte almmolaš hálddahus vuhtiiváldá sámigiela geavaheddjiid ja sámi geavaheddjiid kultuvraduogáža

Sámegiella ja dárogiella leaba ovtaárvosaš gielat, gč. Sámilága kap. 3. Sámegiela hálddašanguovllu siskkobealde leat sámegiella ja dárogiella ovtadássásaš gielat, gos sámi giela geavaheddjiin lea riekti oažžut iešguđelágán almmolaš bálvalusaid sámegillii. Sámigiela hálddašanguovlu leat gielddat Kárásjohka, Guovdageaidnu, Gáivuotna, Unjárga, Porsáŋgu ja Deatnu.

Suorgeovddasvástádusprinsihppa sikkilda ahte bálvalusfálaldat buot joavkkuide álbmogis lea iešguhtetge fágaválddi ovddasvástádus. Dábalaš njuolggadusat ja doaimmat gusket dábalaččat sámi álbmogii. Lea almmatge muhtun háviid dárbbalaš árvoštallat leago dárbu rievdadit dahje heivehit bálvalusfálaldagaid sihkkarastin dihte kultuvrralaš dimenšuvnna vuhtiiváldima.

Gielda- ja guovludepartementa álggaha jagi 2005 prošeavtta man ulbmilin lea čielggadit ja veardidit giieldaid rolla bálvalus- ja fálaldatbuvttadeamis sámi álbmogii, earenoamážit olggobealde sámegiela hálddašanguovllu. Departementa áigu ráhkadit diehtujuohkima dán birra giieldaide. KS ja Sámediggi leat vejolaš ovtasbargoskihpárat dán barggus.

Bargomihttu 2.4 Oažžuhit aktiivvalaš sámegiela geavaheami iešguđelágán oktavuodain

Ráđdehusas lea earenoamáš beroštupmi ahte sámegiella galgá leat oidnosis, ja ahte giella galgá adnot almmolaš oktavuodain. Vurdojuvvu ahte almmolaš ásašusat láchčēt dili gulahallat čálalaččat sámegillii.

Ráđdehusa ulbmil lea ahte buot almmolaš registarat galget sáhttit registreret sámi namaid, báikenamaid ja adreassaide riektá, ja ahte diekkár dieđuid lonuhepmi registariid gaskka galgá doaimmat. Ráđdehus mearridii danne geassemánus jagi 2003 ahte stáhta etáhtat galget árvoštallat leago sin dihtorvuogádagas dárbu sámegieldoahhtalussii, ja láchčēt dili sámegillii dađistaga go prográmmagávvut/plattforpmat ođasmahttojit.

Buot departemeanttat válbmejedje jagi 2005:s lánka- ja njuolggadusjorgalanplána surggiin maid sii hálddašit. Dahkan dihte hálddahusa eambo dihtomielalažžan jorgalandárbbu ektui, ja fuomášahttin dihte sámegiela geavaheami njuolggadusaid, áigu departementa namuhit sámelága giellanjuolggadusaid geatnegasvuodaid juolludusreivvestis stáhta doaimmahusaide. Stáhta etáhtat leat maiddá muittuhuvvon jorgalit relevánta njuolggadusaid ja almmuhusaid sámegillii sámilága mielde vai sáhtta dábuhit dieđuid sámigillii.

Ollu departementtain ja Stáhtasministara kantuvrras lea dál diehtujuohkin sámegillii sámi siidduin ODIN:is. Teaksta almmuhuvvo vuosttažettiin davvisámegillii, muhto Ráđdehus áigu maiddá geavahit julevsámegiela ja lullisámegiela.

Bargomihttu 2.5 Nannet sámi ealáhusaid ja sihkkarastit sámi kultuvrra luondduvuodu

¹ <http://odin.dep.no/rud/norsk/tema/same/nytt/bn.html>

Lea mávssolaš Ráđđehussii láhčit dili dainna lágiin ahte sámi ealáhuseallin sáhtta ovdánit. Ráđđehus áigu sihkkarastit sámi ealáhuseallima oppalaš ealáhusspolitihkain. Lea sáhka omd. ruhtaboađu buorideamis ja njuolggadusaid álkideamis. Oppalaš váikkuhangaskaoamit, nugo vearro- ja divvageahpedeapmi, váikkuha maiddá sámi ealáhuseallimii. Sd.died. nr. 8:s (2003–2004) *Girjáivuohta davvin. Finnmárkku ja Davvi-Tromssá doaibmaguovlu čilge Ráđđehusa resurssabidjama ee. guovllu ealáhusaide.*

Finnmárkku fylkka riektedili ja eatnamiid ja luondduriggodagaid hálddašeami láhka (Finnmárkkuláhka) sankšonerejuvvui viimmat stáhtarádis geassemánu 17. beaivvi 2005:as. Justis- og politidepartementa ja Gielda- ja guovlludepartementa juogadeaba ovddasvástádusa čadahit lága ja áiguba lágga bargat ovttas Sámedikkiin ja Finnmárku fylkkagielddain dán barggus. Ektuduvvo ahte Finnmárkkuopmodaga stivra bargagoahdá oddajagimánu 1. beaivvi rájes 2006:as, dárbbaslaš váldiin čadahit praktihkálaš ráhkkaneami mii dárbbasuvvo váldit eatnama badjelassas Statskog:as. Ráđđehus bidjá nuppádassii eaktun ahte eana sirdojuvvo nuppi goalmádassoasis jagi 2006:as.

Finnmárkuskommišuvnna ja Finnmárkku meahcástanduopmostuolu ráhkkananbargu lea viiddis, ja áigumuš lea ahte dát orgánat galget doaibmagoahtit oddajagimánu 1. beaivvi rájes 2007:as.

Ráđđehus áigu láhčit dili sámi guovlluid ovdánahttimii mas árbevirolaš gelbbolašvuoda ja oddaáigásaš teknologijja leaba oasis ekonomalaš odasmahttima ja boahhteáiggi ássama vuodđun. Kultuvravuodustuvvon ealáhussodánahttima ulbmilalaš ángirušan, ja lagát ovttasargu ealáhusaide, DjO-birrasiid ja kultureallima gaskka, ferte čadnot lágga ceavzilis ja bistilis ovdánahttima politihkkii.

Kap. 500, Poasta 21 Earenoamáš dutkan- ja čielggadanprográmma/ kap. 500 Poasta 50 Dutkanprográmma Norgga dutkanrádi vuolde

Sd.died. nr. 20:s (2004-2005) *dutkandáhttu* dadja Ráđđehus ahte Dutkansrádi sámi dutkama prográmma galgá guhkiduvvot ja nannejuvvot. Deattuhuvvo ahte prográmmaáŋgiruššan áimmahušša gaskkustanbarguid sámi álbmogii. Seammás deattuha diedáhus ahte sámi váttisvuodát eai galggaše ráddjejuvvot earenoamáš sámi prográmmaáŋgiruššamii, muhto maiddá váldot ovdan eará Prográmmain maid Norgga dutkanáđđi doaimmaha. Jáhkásat juolludus Gielda- ja guovlludepartementtas sámi dutkansprográmmii lasihuvvo 1,5 mill. ruuvnos jagi 2004:is 2,5 mill. ruuvnii jagi 2005:as. Juolludus evttohuvvo jotkot jagi 2006:as. Dutkanráđdi lea maiddá geatnegahton veardidit leat go sámi váttisvuodát relevánttat dutkat ja ruhtadit eará dutkansprográmmaid siskkobealde. Ráđđehus áigu leat veahkin lassánahttit sáme-giela geavaheami sámi diliid dutkama vuodđogiellan, earenoamáš go dutkan lea árbevirolaš máhtu birra, ja go dutkanbohtosat galget gaskkustuvvot sámi geavaheddjiide ja birrasiidda. Gielda- ja guovlludepartementa juolludii jagi 2004:is 1 mill. ruuvnno liigejuolludussan dutkansráđđái sámi prográmma nannemii ja čalmmustahttit sáme-giela vuodđogiellan dutkamis, ja eanet geavaheaddjiheivehuvvon gaskkusteapmi dutkan-bohtosiid dáfus.

Suorgeprinsihpa geažil leat ollu departementtat ja vuollásaš etáhtat bidjan juohtui DjO-barggu sámi diliid birra. Gielda- ja guovlludepartementa leaba juolludan Tromssá Universitehtii ruđa birgenlági guorahallamii Norggas. Guorahallan lea oassi stuorát birgenláhkeiskkádeamis 11 arktakaš regiovnna eamiálbmogiid gaskkas. Departementa lea maiddá addán ruđal Nordlandsforskningai árvvoštallat proseassaid guokte luossa- ja dápmotbiebmankonsešuvnna oktavuodas Moskkis Divttasvuonas. Gávnahan dihte negatiiva guottuid sámiide ja sámi dilliide lea departementa várren 415 000 ru iešvásihuvvon rasismma ja vealaheami iskkádeapmái sámiid gaskkas. Iskkádeapmi čadahuvvo 1. jahkebeali 2006:as.

Kap. 540, Poasta 50 Sámediggi

Evttohuvvon juolludus Sámediggái lea sullii 155,35 mill. ru jagi 2006:as, mii lea 12 pst. lassáneapmi. Ramma siskkobealde lea biddjon på 3 mill. ru lassáneapmi háhkat sámi girjebussiid. Lea maiddái biddjon på 2 mill. ru lassáneapmi, dan sivas go Sámediggi lea viiddidan Sámi ovdánahtinsfoandda doaibmaguovllu ja dahkan ovttasbargošiehtadusaid ollu fylkkagiielddaiguin. 7 mill. ru mii lea addon Sámediggái jagiid 2004 ja 2005 nannet sámegeiela hálddašanguovllu gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuodabarggu kap. 571, Poastta 64 Árvvoštusdoarjja bokte, biddjo jagi 2006 rájes Sámedikki ramma sisa.

Kap. 541, Poasta 54 Sámeálbmotfoandda vuoitu

Reviderejuvvon našunálbušahta gieđahallamis jagi 2000 mearridii Stuorradiggi geassemánu 16. beavvi jagi 2000 juolludit 75 mill. ru «Sámi álbmoga fondii». Foandda áigumušaid ektui dajai finanskomitea ahte foandda vuoitu galggai mannat iešguđetlágán doaimmaide mat nannejit sámi giella ja kultuvrra. Stuorradikki mearrádusas čilgejuvvo foandda ásaheapmi leamen oktasaš buhtádus vahágiid ja vearrivuodaid ovddas maid dáruiduhttinpolitihkka lea dagahan sámi álbmogii. Ruhta mii addo Sámedikki háldui jagi 2006 bušahas lea reanto-lassáneapmi ođđajagimánu 1. beavvi jagi 2005 rájes juovlamánu 31. beavvi rádjai jagi 2005, ja lea 4,65 mill. ru. Foandda vuoitu ii leat oassi Sámedikki rammajuolludusas.

Kap. 541, Poasta 70 Doarjja sámi áigumušaide

Bušahtapoasttat 70 Doarjja sámi áigumušaide ja 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna. Evttohuvvo časkot oktii oktan Poastan 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Kap. 541, Poasta 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Ráddehus áigu joatkit sámi giella- ja diehtujuohkinángirušša. Evttohuvvo biddjot 5,5 mill. ru áigumušaide jagi 2006:as, mas 1,6 mill. ru lea ovttageardejuolludus jagi 2006:as merkejuvvon diehtujuohkindoaimmaide Finnmárkolága birra. Doarjjasortnega ulbmil lea láchit dili eanet sámegeilgeavaheapmái almmolaččat, lassánahttit almmolaš diehtujuohkima sámiide sámegeillii, ja sámi diliid birra norgga álbmogii oppalaččat.

Kap. 542, Poasta 1 Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš

Ulbmil Álgoálbmot vuoigatvuodaid gelbboalšvuodaguovddážiin lea lasihit máhtu ja ipmárdusa álgoálbmotvuoigatvuodát birra. Guovddáš lea ráhkadan sierra web-siidduid². Doppe leat ea.ea dieđut guovddáža ja dán doaimmaid birra ja guorahallamat, raporttat ja artihkkalat álgoálbmot vuoigatvuodaid birra. Guovddáš almmuha maiddái sierra áigečallosa *gáldu čála*. Gieldda- ja guovlludepartemeanta evttoha várret 2,04 mill. ru jagi 2006:as. Olgoriika-departemeanta julluda maiddái 1,2 mill. ruuvnno jagi 2006:as, seamma ollu go jagi 2005:as. Guovddážiis leat golbma bargi.

Kap. 543, Poasta 1 Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid Resurssaguovddáš

Luonddu ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš lea ásahuvvon Guovdageidnui oassin Oarje-Finnmárkku boazologu heiveheamis. Guovddáš galgá leat resurssaguovddáš boazoeaiggádiidda geat luhpet ealáhusas ja ohcet molssáevttolaš bargosajiid ja dietnasa. Resurssaguovddáža váldobargun lea duodaštit boazoeaiggádiid árbevirolaš ealáhus- ja luonddugelbbolašvuoda (realgelbbolašvuoda), ja dán vuodul ovdánahttit ja kvalitehtatssihkkarastit iešguđetlágán bearráigeahččan-, dárkkistan-, dokumenteren-, ja luonddu- ja birashálddašanbálvalusaid mat de fállorit almmolaš ja priváhta fitnodagaide jna.

Guovddáš lea ásahuvvon prošeaktan Giella- ja guovlludepartementta vuolde jagi 2005 rájes. Ulbmil lea nuppástuhttit prošeavtta vuogas iešruhtaduvvon fitnun ovdal jahki 2007 nohká .

² <http://www.galdu.org/>

Ovddasvástádus guovddáža hárrái sirdui jagi 2005 rájes Eanandoallo- ja biepmodepartementtas Gielda- ja guovludepartementii, gč. Sd.prp. nr. 65 (2004-2005). Gieldda- ja guovlludepartemeante evttoha juolludit ru 880 000 guovddáži jagi 2006 kap. 543, Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš Poastta 1 Doaibmagolut bokte.

Kap. 544, Poasta 1 Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš

Nannen dihte riikkaidgaskas ovttasbarggu boazodoalu hárrái lea Ráđdehus ásahan riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáža Guovdageidnui. Guovddáš rahppui almmolaččat čakčamánu 2. beaivvi jagi 2005:as. Deattuhuvvu ahte boazodoallit ja sin organisašuvnnain galgá leat lávga oktavuoha guovddáži, ja dát galgá doaimmahuvvot ovttrasáđiid Boazodolliid máilmmiovtastusain. Guovddáš galgá leat váikkuheamin dieđuid gaskkusteami ja lonuhallama ja oaččuhit fágalaš ovttasbarggu árttalaš guovllu boazodolliid gaskka. Bargu galgá joksat ealáhusa bargii, almmolaš eiseváldiid, dutkanbirrasiid ja eará riikkaidgaskasaš organisašuvnnaid ja ovttasbargoorgánaid.

Jagi 2005:as juolludii Gieldda- ja guovlludepartemeanta ruđa guovddáži kap. 541, Poasta 73 Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš, badjel. Ovddasvástádus guovddáža hárrái sirdui jagi 2005 rájes eanandoallo- ja biepmodepartementtas Gielda- ja guovludepartementii, gč. Sd.prp. nr. 65 (2004-2005). Sirdima geažil biddjo Gielda- ja guovludepartementa jagi juolludus 2006:as sierra kahpittalii kapittel 544, Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš, Poasta 1 Doaibmagolut. Gielda- ja guovludepartementta bušahtta bokte evttohuvu juolludit ru 760 000 jagi 2006:as. Nugo 2005:as várrejuvvo maiddái jagi 2006:as seamma ollu guovddáži Olgoriikadepartementta ja eanandoallo- ja biepmodepartemeantta bušahttain.

Kap. 544, Poasta 90 Álggahanloatna

Ráđdehus dáhttu ságaškuššamiid maŋŋil Sámedikkiin ja Finnmárkku fylkkadikkiin ahte *Láhka riektediliid ja eatnamiid ja luonduvulljodagaid hálldaheami birra Finnmárkku fylkkas* (finnmárolága) njuolggadusat mat máinnašit Finnmárkoopmodaga, galget fápmui boahit 2006 nuppi kvártalas. Áigumuššan lea ahte Finnmárkoopmodaga stivra galgá leat ceggejuvvon ođđajagimánu 1.b. 2006 dárbbaslaš fápmudusain čadahit geavatlaš ráhkkanemiid maid ferte go badjelasas váldá eatnamiid Statsskogas.

Evttohuvu juolludit eanemusat 5 mill. ru. álggahanloatnan Finnmárkku opmodahkii 2006:s.

Kap. 552, Poasta 72 Našunála guovlovdanáhttindoaimmat

Áigumuš juolludusain lea ovddidit regionála ealáhussovdánahttima ja árvoháhkama. Dát sáhtta dáhpáhuvvat nuppástuhttima, innovašuvnna ja ođđaásahemiid movttiidahttimiin. Bargu dáhpáhuvva ovttasbargun regionála, našunála ja riikkaidgaskasaš doaimmaheddjiid gaskka. Jagi 2006:as evttohuvu oppalaččat juolluduit 283 mill. ruuvnno kap. 552, Poasta 72 bokte. Sámedikki oassálastin rádjeguovllu Interreg-programmain ruhtaduvvo dán poastta bokte. Sámediggi oaččui jagiid 2003, 2004 og 2005, 2,2 mill. ru, 2,1 mill. ru ja 2,1 mill. ru. Jagi 2006 juolludus čielggaduvvo maŋŋitčavčča jagi 2005

Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartementa

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	Evttohuuvon 2006
728	21	Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána	10 700	11 000	11 500

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid bokte:

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	Evttohuuvon 2006
743	75	Psyhkalaš dearvvašvuoda gáhten	13 000	18 000	22 500

Kap. 724 NOU 1995: 6 Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána čuovvoleapmi

Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid ovdánahttin

Jagi 2005:as lea biddjon 11 mill. kruvnno čadahit doaimbaplána «Girjáivuohta ja ovttáárvosašvuoda» doaimbaplána. Doaimbaplána lea NOU 1995: 6 Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána čuovvoleapmi. Dán ruđas 5,4 mill. kruvnno sirdon Sámediggái ja goláhuuvvo eanas ruhtadit guokte fágavirggi dearvvašvuoda- ja sosiáláššiid čuovvoleami várás, joatkit áhtanuššanstipeanddaid ja ruhtadit prošeaktadoaimmaid.

Sosiála- og dearvvašvuodadirektoráhta hálddaša dan eará 5,6 mill. kruvnno bidjat johtui daid eará doaimmaid plánas. Sámi dearvvašvuodadutkama guovddažii lea jagi 2005:as juolluduvvon 4,3 mill. kruvnno dábálaš doibmii ja guorahallat sámi guovlluid dearvvašvuoda- ja birgenláhkeiskadeami bohtosiid. Mudui hálddašuvvo ruhta daid eará doaimmaide plánas.

Doaimmat 2006

Doaimbaplána nohká jagi 2005' loahpas. Departementa lea ovttasráđiid Sámedikkiin mearridan ahte bargu galgá jotkot jagi 2006:as. *Girjávuoda ja oktasašárvvu* prinsihpalaš árvvoštallamat mat leat dahkkon leat vuodđun bargui ovddosguvlui. Departementa lea mearridan addit Finnmárkku fylkkamánni eanet dadjamaša čadahánbargus.

Dát guoská earenoamážit gažaldagaide leat go doarvái bargit gielddain gos leat ollu sápmelaččat.

Lea mearriduvvon ahte galgá ásahuvvot ovttasbargojoavku hálddahuslaš dásis Sámedikki, Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartementa, Bargo- ja sosiáldepartementa, Gelda- ja guovlodepartementa, guoskevaš vuolit etáhtaid ja fágabirrasiid gaskka. Joavku galgá ásahuvvot čačat jagi 2005:as. Joavku galgá lea veahkin ovdánahttit ovttaárvosaš dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid sámi geavaheddjiide ja muđui álbmogis, ee. ain joatkit ovdánahttime *Girjáivuođa ja ovttáárvosašvuoda*.

Jagi 2006 juolludus lea jurddašuvvon lasihuvvot. 11,5 mill. kruvdnii. Lea ee. áigumuš nannet Sámi dearvvašvuodadutkama guovddaža dutkama. Ruhta Sámediggái ja prošeaktdoaimmaide maid Sámediggi hálddaša jotkojuvvojit.

Kap. 743 Stáhta doaimmat buoridit psyhkalaš dearvvašvuoda

Psyhkalaš dearvvašvuoda viiddidanplánas daddjo ahte fáldat sápmelaččaide geain leat psyhkalaš váttisvuodát galgá nannejuvvot gelbblašvuodaguovddaža huksemiin ja dearvvašmahtinfáldaga viiddidemiin.

Dearvvašvuoda- og ovddasmorašsdepartementa áigu joatkit dearvvašvuodasuodjalusa plána dainna lágiin ahte dahkat Kárášjoga ja Leavnja ja Kárášjoga sámi álbmoga bálvalusaid riikkaviidosaš gelbbolašvuodaguovddázin. Bearašossodaga ja heahtesajiid huksen nuoraide leat vuoruhuvvon doaimmat. Jagi 2006' juolludus lea jurddašuvvon lasihuvvot 22 mill. kruvdnii, 18 mill. kruvnno jagi 2005' ektui.

Mánáid- ja bearašdepartementa

(1 000 ru)

Kap.	poasta	Doaibma	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2004	bušeahitta 2005	evttohus 2006
856	50	Mánáidgárddit, Doarjja sámi mánáidgárdefálaldahkii	10 761	11 080	11 435

Dasa lassin juolluduvvo ruhta Sámi áigumušaide čuovvovaš kapihttaliid bokte:

Kap.	Post	Doaibma
830	21	Ovttaseallindoaimmat ja váhnenbagadallan, earenoamáš doaibmagolut
854	21	Mánáid- ja nuoraidsoodjalusa doaimmat, earenoamáš doaibmagolut
857	70	Mánáid- og nuoraiddoaimmat, Mánáid- ja nuoraidsoorganisašuvnnat
857	79	Mánáid- ja nuoraiddoaimmat, Riikkaidgaskasaš nuoraidbargu jna.

Kap. 830 Ovttaseallindoaimmat ja váhnenbagadallan, poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut

Mánáid- ja bearašdepartementa lea váhnenbagadallama prográmmain ráhkadan materiála váhnemiidda ja dearvvašvuodastašuvnnaid geavaheami várás mii galgá addit váhnemiidda doarjaga váhnen áittardardan- ja bajásgeassinrollas. Oassi dán materiálas lea jorgaluvvon sámegillii³. Digáštallangihppa Gávcci *fátta buori ovttasbargui* jorgaluvvo sámegillii jagi 2006:as.

Kap 854 Mánáid- ja nuoraidsoodjalusa doaibma, poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut

Mánáid- ja bearašdepartementa áigu jagi 2006:as joatkit Davvi-Norggas Mánáidsoodjalusa ovdánahttinguovddáža doaibmadoarjaga. Guovddáš ángirušša ee. dutkan-, ovdánahttin- ja gaskkustanbargguin dain oktavuodain go mánáidsoodjalusa deaivida mánggakultuvrras servodagain, ja deattuha earenoamážit mánáidsoodjalusa sámi oktavuodain. Lea dárbu buoridit mánáidsoodjalusa mánggakultuvrralaš gelbbolašvuoda, ja nu maiddá mánáidsoodjalanmáhtolašvuoda sámi oktavuodas. Dán vuodul juolludii Mánáid- ja bearašdepartementa 2003:as ruđa Davvi-Norggas mánáidsoodjalusa ovdánahttinguovddáži hápmet njeallje fáddagihppaga mánáidsoodjalusa birra sámi oktavuodas mat galge adnot oahpahit studeanttaid vuoddo- ja joatkkaoahpahusas ja mánáidsoodjalusa bargiide. Gihppagat gárvánit 2005'a loahpas.

Kap 856 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide

Sámediggi hálldaša sierra doarjaga mii juolluduvvo sámi mánáidgárddiide ja ruđa ovdánahttinbargui, rekrutterendoaimmaide, diehtujuohkindoaimmaide ja pedagogalaš oahpponeavvuid ráhkadeapmái.

2004:is jugii Sámediggi ruđa 45 Sámi mánáidgárdái (70 ossodahkii) jagi. Dasto juolluduvvui maiddá doarjja 16 dáčča mánáidgárddiid sámegieloahpahussii. appot lea Sámediggi lágidii riikaviidosas mánáidgárdebargiid konferánsaid ja fierpmádatčoahkkanemiid. Dasa lassin lágiduvvui davviriikalaš bajassaddankonferánsa 2004' čavčča mas lei ulbmilin gilvit vásihusaid ja riikkaidgaskasaš máhtu dan birra movt buoridit ja ovdánahttit mánáidgárdefálaldaga sámi mánáide. Sámediggi attii maiddá doarjaga iešguđetágán prošeavttaide, ee. lullisámi guovllus.

Kap 857 Mánáid- ja nuoraiddoaimmat, poasta 70 Mánáid- ja nuoraidsoorganisašuvnnat

Dán postii gullet gullet doarjagat eaktudáhtolaš mánáid- ja nuoraidsoorganisašuvnnaid riikaviidosas bargguide. Ulbmil lea lágidit mánáide ja nuoraide liibba searvat mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide. Doarjagat galget movttiidahttit organisašuvnnaid atnit fuola ja

³Oažžun dihte eambo dieđuid geahčáe www.foreldreveiledning.dep.no

mieldeovddasvástádusa, ja sihkkarastit organisašuvnnaid mieldemearridan- ja demokratiija-arenan.

Kap 857 Mánáid- ja nuoraiddoaimma, poasta 79 Riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargu jna.

Juolludusa ulbmil lea mánáid- ja nuoraidsuorggis riikkaidgaskasaš ovttasbargu. Olahanjoavkkut leat eaktudáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnna, ovttaskas olbmot ja mánáid- ja nuoraidjoavkkut, ásausat mat barget mánáiguin ja nuoraiguin, ja báikkálaš, regionálalaš ja riikaviidosas almmolaš eiseváldiiguin.

Váldooassi poasttas adno Norgga oassái searvat EU-prográmmii UNG i Europa, ja eará EU-prográmmaid searvamii mat leat mánáid ja nuoraid várás. Poasta gokčá maiddái Norgga oasi Eurohparáđi europeálaš nuoraidfoanddas, bilaterála ovttasbarggu, ja lagasguovllu ovttasbarggu goluid, earenoamážit ovttasbargu rammaid siskkobealde mat leat Norgga oassálastimis Barentsráđis ja Nuortamearraráđis, ja eará doaimmaid mat leat čadnon nuoraidsuorggi riikkaidgaskasaš ovttasbargui. Viidáseappot ožžot eaktudáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnna vuoddodoarjaga riikkaidgaskaš bargguidasaset poastta bokte.

Eanandoallo- ja biebmodepartementa

(1000 ru)

Kap	Namahus	Salderejuvvon		Evttohus 2006
		Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	
1147	Boazodoallohállddahus	45 146	52 497	51 604
1151	Boazodoallosšiehtadusa čadaheapmái	99 132	95 000	92 500
Sum		144 278	147 497	144 104

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

(1000 ru)

Post	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
		Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	
01	Doaibmagolut	36 868	37 104	36 233
45	Stuorra rustetháhkamat ja mádasdoallan, sáhtta sirdit	3 317	3 232	2 821
70	Doarjja duottarguossevesuide	663	659	680
71	Sis- Finnmárkku nuppástuhtindoaimmat, sáhtta sirdit	4 298	11 502	11 870
Submi		45 146	52 497	51 604

Boazodoallohállddahus galgá láhčit dili dainna lágiin ahte boazodoallopoltiikka ulbmilat ollašuvvojit. Boazodoallohállddahus hállddaša boazodoallogá ja boazodoallosšiehtadusa váikkuhangaskaomiid. Boazodoallohállddahus lea maiddái boazodoallostivrra ja guovllustivrraid čállingoddi ja doaibmá ráđdeaddin ealáhussii.

Boazodoallopoltiikka guokte iehčanas vuoddoárvvu leat; ealáhusspolitiikkalaš buvttadanárvu ja sámpolitiikkalaš kulturárvu. Boazodoallopoltiikkalaš áigumušat leat ovtastuvvon ”Nana ja bastevas boazodoallo” doahpagis. Dáinna oaivvilduvvo boazodoallo mii lea ekologalaččat, ekomomalaččat ja kultuvrralaččat ceavzil.

2004 raporta

Mearridit Finnmárkku boazodoalu iešguhtetge rammaearvtuid lea váldán ollu návccaid ja áiggi. Dát guoská earenoamážit čuovvilit Boazodoallostivrra mearrádusa alimus boazologu hárrái geasseorohagain Oarje-Finmarkku boazoguohtunguovllus. Prošeaktakantuvrras lea jagi 2004:is leamaš sullii 30 čoahkkima iešguhtetge siiddaiguin/orohagaiguin mas diehto-juohkin mearrádusa birra, ruđalaš váikkuhandoaimmat ja heaittihanortnegat leat leamaš vuoruhuvvon. Viidáseappot leat orohagaid bargu unnideami plánaiguin/strategiijaiguin ságastallon. Ii lean oktage orohat mi searvvai unnideami doaibmašiehtadussii 2004:is, muhto heattihuvvo 11 doaibmaovttadaga Finnmárkkus.

Finnmárkku boazologu heiveheapmi lea gáibidan almmolaš veahki njuovvama ja bohccobierggu jodiheami dáfus. Jagi 2004 čavčča čadahii Boazodoallohállddahus seminára álggahit viiddis gulahallama guovddáš doarimmaheddjiid gaska olles árvogallostusas nugo Eanandoallo- ja biebmodepartementa ja Norgga Boazosápmelaččaid Riikasearvvi leigga dáhtton. Sihkarastin ja nannen dihte bohccobierggu jođu eahpedábálaš allahaddebuvttan, orro oassálastit ovttaoavivis ahte váldohástalus ovddosguvlui lea márkanorienteren, logistihkka ja ovttasbargu. Oaččuhan dihte njuovvama lassánit njuovvanáigodaga 2004-2005 ášahuvvui sierra njuovvandoarjja jagi 2004 čavčča. Njuovvanedoarjja lei 5 kruvnnu kilus ja lei kg njuovvan ja lei sidjiide geat unnididedje dahje heattihedje boazodoaluset Oarje-Finmarkku guohtunguovllus. Dasa lassin ledje golbma stuorra márkankampánja bohccobierggu várás 2004:is. Namuhuvvon doaimmaid, ja eará lassidoaimmaid geažil boazodoallosšiehtadusas, lassanii njuovvan sullii 50.000 bohccos 2003:as sullii 76.000 bohccui 2004:is.

Vaikko njuovvan leage lassánan lea Finnmárkku ealuid árvu gorŋgon. Sivvan dasa lea leamaš ahte laskan lea leamaš stuorát go sihke njuovvan ja vahát. Leat buorit dálkkádagat maŋemus

jagiid mat leat dagahan dan. Nuppe dáfus čájehit njuovvandieđut čielgasit ahte stuorrun lea niedjan muhtun orohagain Oarje-Finnmarkku guohtunguovlluin jagi 2004 čavčča. Dát dáhpáhuvai vaikko ledje ge buorit dálkkádagat.

Dárkkistan dihte boazologu ovdáneami ja vai lea duogášmateriála mearridit rammaeavttuid iešgudetge orohagaide ja doaibmaovttadagaide leat čadahuvvon almmolaš boazolohkamat. Dakkár dáhpáhusain gos lea leamaš stuorra erohus lohkama loguid ja loguid gaska maid boazoallit leat diedihan, leat doaimmat biddjon johtui.

Eará rammaeatvvuid bidjama oktavuodas Finnmárkku boazodollui leat biddjon rájit daid golbma johttingeainnuid gaska Oarje-Finnmarkku guohtunguovllus. Viidáseappot bargui gaskaboddosaš orohatrájit Buolbmágis ja Kárášjogas ja ođđa organiseremiin oarjjabealde Porsáŋgguvuona. Proseassa heivehit boazologu guohtumii joatkašuvai Nuorta-Finnmárkku guohtunguovllus.

Boazodoallohálddahas lea ovddasvástáduš áimmahuššat boazodoalu areálaberoštumiid almmolaš areálahálldašeamis. Mearkkášahtti oassi hálddahusa návccain manná dákkár áššiide. Hástalussan lea ovttaskasáššiid logu lassáneapmi.

Boazodoallohálddahas lea bargan buoridit boazodoalu váikkuhanfámu gaskaomiiguin mat stivrejit areálageavaheami. Go lágat ja njuolggadusat mat stivrejit areálageavaheami rievduvvojit lea hálddahas addán árvalusaid/mearkkašumiid.

Gaskaoapmin dahkat boazodoallu dovddusin lea hálddahas bidjan interneahhtasiidduidas areálageavahankárttaid mat čájehit boazodoallu areálageavaheami. Kárttat lea deatalaš gaskaoamit gielddaide ja fylkkagielddaide areálahálldašeami oktavuodas, juoga maid lassanan geavaheapmi orru čájeheame.

Maŋemus jagiid lea beroštupmi ásahtit bieggamilluid lassánan. Ollu fápmodoaimmahagat leat ohcon biddjon boazoguohtunguovlluide. Boazodoallohálddahas lea ovttas NVE'ain almmuhan raportta ”bieggafápmu ja boazodoallu”. Raporta juohká dieđuid Bieggafápmohuksejeddjiide ja eiseváldiide. Dasa lassin buohtástahtta raporta buot dutkama boazodoalu ja bieggamilluid birra.

Boazodoalloeláhusa jagi 2003/2004 oppalaš rehketoallu čájeha ahte leat oktiibuot 586 doaibmaovttadaga, ja 95 doaibmaovttadagas lea nissonolmmoš jodiheaddjin. Lea áigumuš lea lasihit boazodoallonissoniid oassálastima boazodoalus. Dán oktavuodas leat doaimmat biddjon johtui čalmmustahttit nissonolbmuid rolla boazodoalus ja boazodoalu dálloalus. Jagi 2004 ráhkaduvvui raporta mii árvvoštalla doaimmaid ovdanahttin dihte ođđa ja ulbmilaš ovtadássášvuodapolitihka boazodollui. Raporttas leat maiddái oppalaš dieđut nissonolbmo rolla ovdáneami birra boazodoalus, ja mán lágán guottut sáhttet váikkuhit nissonolbmo árvui ealáhusas. Viidáseappot leat váttisvuodát boazodoallolága ektui, ortnegat mat čatnasit boazodoallošiehtadussii ja guovddáš čálgoortnegiid hástalusat guorahallon. Rekrutteren, ásahtuvvon oahpahalliortnet, vearro- ja divvarievttalaš dilli ja sohkaalovddasteapmi stivrain ja hálddašeamis leat maiddái árvvoštallon.

Boazodoalu ovdánahttininfoanddas lea juolluduvvon 2 mill kruvnno sámi ovdánahttininfoandii.

Boazodoallit sáhttet dál buktit dieđáhusskoviid ja doarjjaohcamiid/boraspirevahágiid buhtadusohcamiid elektrovnnalaččat.

Boazodoalloođđasat leat almmuhuvvon 4 geardde. Bládis leat sullii 1400 abonnanntta ja lea boazodolliid ja hálddahusa várás. Lea ásahtuvvon sierra mearkaregisttár Boazodoallohálddahusa neahttasiidduin. Boazodoallohálddahas lea ráhkadan ođđa ekonomijabagadusa.

Bušeahhtaeavttohus 2006

Eaktudáhtolaš váikkuhandoaimmat mat ásahuvvo dan oktavuodas maid boazodoallostivra mearridii hárrái Oarje- Finnmárkku guohtunguovllu geasseguohtumiid bajemus boazologu birra lea dál loahpahuvvon. Jagi 2005' giđa čájehii boadus erohusa mii lei sullii 26.000 bohcco meari ektui. Departementa árvvoštalla dál dili dainna lágiin ahte boazolohkounnideapmi ovddosguvlui dušše ekonomalaš váikkuhandoaimmaiguin ferte dál eanas rehkenastot leamen nohkan. Viidáseappot čuoovvolemis fertejit juridihkálaš váikkuhangaskaoamit leat vuodduin. Dán oktavuodas galgá Boazodoallohállddahuš leat árijjalaš čuoovvolit gustojeaddji njuolggadusaid, ja leat duvdileaddji láhka- ja njuolgga-dusrievdademiid ektui mat stivrejit resurssadili.

Boazodoallostivra lea meannudan rammaeavttuid mearrideami njuolggadusaid. Viidáseappot lea hállddahuš ráhkadan 3-jagáš plána mearridit váilevaš rammaeavttuid mas Finnmárku deattuhuvvo eanemusat. Dát guoská omd. Finnmárkku siidajuohkimii, ođđa orohat- ja juohkoarájjiid bidjami, guohtunáiggiid mearrideapmái ja bajemus boazologu čuoovvoleapmái. Earret bajit boazologu bidjama ja čuoovvoleami Finnmárkkus, galgá hállddahuš vuoruhit 3-jagáš plána čadahanbarggu.

Boazodoallohállddahuš galgá dábuhit gáibibiduvvo vuodđodieđuid vai guohtundili ja njuovvandeattut dárkkistuvvot dan muddui go dárbbášuvvo.

Boazodoallohállddahuš galgá ain ásaht fierpmádagaid ja ovttasbargolihtuid eará almmolaš orgánaiguin, ja oahpásnuhttit sin dárbbui bisuhit oktilis areálaid ja dasa movt iešguđetlágán doaimmat boazoguohtuneatnamiin váikkuhit boazodollui. Viidáseappot galgá hállddahuš bargui gullá maidai duodáštít boazodoalu areálageavaheami ja almmustahttit dan gielddaide ja fylkkaide.

Boazodoallohállddahuš galgá ángirit oččodit areála stivrejeaddji lágaid ja njuolggadusaid nuppástuhttot. Viidáseappot galgá hállddahuš bidjat árijjaid loktet sihke bargiid ja boazodolliid gelbbolašvuoda gustojeaddji lágaid ja njuolggadusaid birra.

Boazodoallohállddahuš galgá ain bargat boazodoalu areálaid árvoklassifiseremiin, ja oččdit oažžut odastuvvom orohatplánaid gárvvistuvvot.

Sierra metoda ásaheami oktavuodas árvvoštallat riiddu earenoamažit guovlluin gos galget huksejuvvot bieggamillut, galgá hállddahuš ráhkadit fáddalaš riidoárvvoštallama boazodoalu várás dieđihuvvon ja ohcon bieggafápmoproševttaid dáfus.

Boazodoallohállddahuš galgá veahkkin loktet boazodoalu árvoháhkama. Hállddahuš galgá ovtarájjiid ealáhusa orgánaiguin ja eará oassálastiiguin váikkuhit dasa ahte ekonomalaš boazodoallošiehtadusa vuodđodieđuid resurssat geavahuvvot ulbmilaččat ja mii lokte árvoháhkama buoremusat. Dán oktavuodas galgá hállddahuš bargat ahte boazodoalu ovdánahttifoandda ja Boazodoalu árvoháhkana prográmma gaskaoamit ovttastahttojuvvojit vai dát guokte ortnega leaba nu beaktilat go vejolaš. Dasto galgá hállddahuš láchit dili boazodoalloaláhusa, Innovasjon Norge ja iežas hállddahuš positiiva ovttasbargui čadahit árvoháhkana prográmma.

Boazodoallohállddahuš galgá ángirit bargat oainnusindahkat dárbbu ja láchit dili nannet nissonolbmuid saji boazodoalus. Ásahuvvon nissonfierpmádagat leat guovddážis dán barggus. Viidáseappot lea guovddážis ahte boazodoalu árvoháhkana bargu gehččo ovtta nissonolbmuid doaimmaid ángiruššamiin. Dasa lassín galgá Boazodoallohállddahuš bargat ođđa ja boares doaimmaid árvvoštallamiin, ja bargat guottuiguin nissonolbmuid boazodoalus. Rekrutteren lea deatalaš ovtadássásašvuoda dáfus.

Boazodoallohállddahuš galgá leat mielde fuolaheame ahte doarjjasortnegat adnojit vuogálaččat olahit stuorát árvoháhkama álkit ja buoret njuolggadusaiguin. Jagi 2005 galgá Boazodoallohállddahuš ain láchit dili hállddahušasa elektrovnnalaš iešbálvalančovdosiidda, vuogádatovddi-

deapmái ja álkidahttit boazodoallošiehtadusa ekonomalaš gaskaomiid ortnegiid. Dasto galgá hálddahuš fuolahit ahte iešguhtetge boazodoalloguovlluid ovttaskas boazodolliid áššit gieđahallojit johtilit ja vuoiggalaččat. Oassin bearráigeahččanbarggus galgá hálddahuš joatkit boazolohkamiid iešguđetge guohtunguovlluin, ja dalle vuoruhit Finnmárkku boazodoalloguovlluid. Jus boazolohkanbohtosiin ja boazodolliid iežaset raporteremiin lea stuorra vealla, de galget doaimmat álggahuvvot. Boazodoallohálddahuš galgá ángirit bargat ovdánahttit riidoeastadeaddji doaimmaid eará ealáhusberoštumiid ektui.

Boazodoallus areálageavaheami ja vuoigatvuođaid duodašteapmi mearrida ealáhusa boahte áigái. Fierpmádagat ja ovtasbargolihttu eará almmolaš orgánaiguin galget almmustuvvat vai boazodoallu dohkkehuvvo buorebut. Dasto gáibiduvvo oktavuoha ealáhusa ovddasteddjiid ja Boazodoallohálddahuš gaska oáččan dihte luohhtámuša ja ipmárdusa. Dákkár ovtasbargu lea vealtatmeahttu jus galgá joksat nanu ja ceavilis ovdáneami.

Boazodoallohálddahuš galgá leat doaibma mii geavaha resurssaidis beaktilit, ja hálddašemiin ja ráđdeaddimiin sihkarasta geavaheddjiidasas beaktilis bálvalusaid. Viidáseappot galgá hálddahuš atnit Riikarevišuvnna iskkádeami mii lea dan birra movt geavahit Finnmárkku boazoguohtunresurssaid ceavcilit buoridit hálddahuš ruhtageavaheami ja bargguid doaimmaheami.

Boazodoallohálddahuš galgá ain ángiruššat ovddidit bargiid ja bálkápolitihka, gelbbolaš-vuođa loktema, organisašuvdnaovddideami, ekonomijastivrema, jodiheaddjiovddideami, sikkáldas doaimmaid ja IKT. Gelbbolašvuođa huksema ektui galgá hálddahuš earenoamážit vuoruhit sámegeiela oahpaheami bargiidasas.

Kapihttal 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmi

(i 1000 ru)

Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
		Rehkedoallu 2004	bušeahhta 2005	
51	Doarjja ovdánahttin ja háhkanfondii	36 500	33 500	34 300
72	Doarjja til organisašjonsarbeid	5 600	5 800	5 900
75	Golluvuolideaddji ja njuolggodoarjja, sáhtta sirdit	52 373	53 900	50 500
79	Čálgoortnegat	1 800	1 800	1 800
82	Golut mat gusket bohccobierggu radioaktivitehtii	2 859		
Submi		99 132	95 000	92 500

Kapihttali gullet juolludusat čadahit boazodoallošiehtadusa, ja juolludusat gokčat goluid maid bohccobierggu radioaktivitehta dagaha. Boazodoallošiehtadus ja boazodoallopohá, leat boazodoallopohá áigumušaid ja njuolggadusaid olaheami deataleamos gaskaommit. Boazodoallošiehtadusas mearriduvvu movt ekonomalaš váikkuhangaskaomiid galget geavahuvvot, ee. boazodoallopohá áigumušaid ja mearrádusaid vuodul. Boazodoallopohá áigumušat ja strategiat čilgejuvvojit dárkileappot Sd. Proposišuvnnas nr. 63:s (2004-2005) ja Árv S. nr. 226:s (2004-2005) *2005-2006 boazodoallošiehtadusa birra, goluid gokčan maid bohccobierggu radioaktivitehta dagaha, ja 2005'stáhtabušeahhta rievdadusaid birra.*

Birasgáhttendepartementa

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Rehketdoallu 2004	Salderejuvvon bušeahhta 2005	Evttohuvvon 2006
1429	50	Doarjja sámi kultturmuittuid suodjaleapmái	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429 poasta 50 Doarjja sámi kultturmitobargui

Birasgáhttendepartementa čuovvula sámi kultturmitobarggu doarjjaortnega. Doarjjaortnet galgá áimmahuššat bajemus kultturmitofágalaš beroštumiid sámi kultturmuittuid ja kultturbirrasiid suodjalanbarggus. Ruhta galgá eanas adnot stuorát divodus- ja mádasdoallanbargguide. Lea evttohuvvon ahte 2 mill. ru galgá biddjot áigumuššii jagi 2006:as. Birasgáhttendepartementa juolluda ruđa maid Sámediggi hálddaša juolludusreivviin.

Birasgáhttendepartementa lea juolludan válddi kultturmitolága mielde Sámediggái.